

5
2017

Parat

Medlemsblad for Parat, en arbeidstakerorganisasjon i YS

Jan Erik Aasen

8 og 12

Blodsugende veggedyr i sengen

10

Bedre vern for gravide

Bedre vern av gravide
og utvidet forbud
mot å innhente
personopplysninger.

Omlegginger i kø på veifronten

Statens vegvesen gjør store endringer,
som påvirker bilister, politikere og ansatte.

24

Kurskalender for 2018

Parat tilbyr en
rekke kurs gjen-
nom hele 2018.

28

#metoo i Parat og YS

Emneknaggen #metoo ble løftet frem av skuespilleren Alyssa Milano på Twitter i oktober. Foranledningen var at en rekke kvinner hadde stått fram og fortalt at

de var blitt utsatt for seksuell trakassering eller overgrep av Hollywood-produsenten Harvey Weinstein. Senere har kvinner over hele verden står frem gjennom #metoo-kampanjen som avslører omfattende seksuell trakassering og overgrep.

Her i Norge har spesielt forholdene i TV 2 og Schibsted fått bred omtale, men stadig flere avsløringer viser at problemet eksisterer i alle bransjer og yrker.

” *Seksualisert vold er uakseptabelt i et moderne samfunn og kampanjen #metoo har bidratt til å endre manges holdning.*

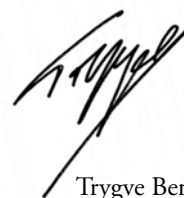
Fagforeningene har i liten grad vært på banen, noe som kanskje er litt underlig da problemet i aller høyeste grad gjelder ansatte som blir trakassert av ledere, over-

ordnede og kollegaer på ulike nivåer. I LO har det ifølge NTB kun vært ni registrerte tilfeller de siste fem årene. Parats juridiske avdeling sier de har flere slike saker, men at de ikke har registrert noen økning den siste tiden.

På bakgrunn av alle avsløringene er det grunn til å tro at problemet også omfatter kvinner som ikke er kjendiser, skuespillere, eller journalister. Det er vanskelig å forstå

hvorfor fagforeninger ikke skal engasjere seg i problematikken. Ved hjelp av sin fagekspertise, tillitsvalgte og medlemmer bør det være mulig å få problemet tydeligere på dagsorden i organisasjonene og ute på den enkelte arbeidsplass.

Seksualisert vold er uakseptabelt i et moderne samfunn og kampanjen #metoo har bidratt til å endre manges holdning. Parat og YS har mulighet til å ta dette videre og bidra til å finne varige og gode løsninger på norske arbeidsplasser.

Trygve Bergsland
Ansvarlig redaktør

parat

Utgis av: Parat
- en arbeidstakerorganisasjon i YS

Parat,
Boks 9029 Grønland,
0133 OSLO

www.parat.com

Besøksadresse: Lakkegata 23
Telefon: 21 01 36 00
Teleaks: 21 01 38 00
E-post: post@parat.com

ISSN 1504-4297
ISSN 1894-8391 (online)

Ansvarlig redaktør: Trygve Bergsland
Mobil: 905 85 639
E-post: trygve.bergsland@parat.com

Leder: Hans-Erik Skjæggerud
Mobil: 959 38 769
E-post: hans-erik.skjeggerud@parat.com

Forsidefoto: Vetle Daler/ iStock.
Avbildet: Jan Erik Aasen.

Alle illustrasjonsbilder i bladet som ikke er kreditert er levert av iStock.

Redaksjonen avsluttet: 20.11.2017
Materiellfrist neste nr: 6.2.2018

Fagpressen

Layout:
07 Media, avd. Moss
www.07.no
Telefon: 22 79 95 00

Trykk: Ålgård Offset AS
www.a-o.no
Telefon: 51 61 15 00

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav og er svanemerket, CO₂-nøytralt og 100 prosent resirkulerbart.

**PRESSENS
FAGLIGE UTVALG**

**Vi arbeider etter
Vær Varsom-plakatens regler
for god presseskikk.**

Den som mener seg rammet av urettmessig publisering, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt 17
0158 Oslo
Tlf: 22405040
E-post: pfu@presse.no

presse.no

2 Redaktøren har ordet

4 Småstoff

8 Blodsugende veggedyr

10 Bedre vern for gravide

12 Rett til utdanningspermisjon

14 Skjebneuker for AFP i privat sektor

16 Opprydding i pensjonsjungelen

19 Parat UNG mening

20 Aktive Parat

23 Internasjonalt arbeid

24 Omlegginger i kø på veifronten

28 Kurskalender for 2018

32 Dyrekjær skadedyrbekjemper

36 Parat informerer

38 Spørsmål fra medlemmer

40 Kryssord, sudoku, anagram og på kryss og tvers

42 Leder i Parat

Sengekameraten du bør holde deg unna

Selv om forsikringen dekker fjerning av blodsugende veggedyr, sparer du vond kløe og mye annet ubehag ved å holde dem ute av huset.

8

Omlegginger i kø på veifronten

Uansett hva du mener om planlegging og drift av norske veier kommer du ikke unna følgende: Vi står midt oppe i store endringer, som påvirker bilister, politikere og ikke minst ansatte og deres tillitsvalgte.

24

Ketil Solvik-Olsen. Foto: Samferdselsdepartementet

Bedre vern for gravide

Parat-advokat Andreas Moen jubler for bedre vern av gravide og utvidet forbud mot å innhente personopplysninger i den nye likestillings- og diskrimineringsloven.

Andreas Moen.
Foto: Trygve Bergsland

10

14

Kristin Diserud Mildal. Foto: NHO

Skjebneuker for AFP i privat sektor

Den nye AFP-ordningen i privat sektor er oppe til eksamen. Før jul vil en styringsgruppe fra partene i arbeidslivet levere en evalueringsrapport.

28

Kurskalender for 2018

Parat tilbyr en rekke kurs gjennom hele 2018. I tillegg til kursoversikt finner du også datoer for andre store arrangementer i kalenderen.

Befolkningen i Norge

Befolkningen øker og flere flytter til sentrale strøk. Barnefødsler utsettes, og det har blitt mer vanlig å oppløse samlivsforhold. Andelen eldre øker. Dette er noen av funnene i den nye Folkehelse rapporten fra Folkehelseinstituttet.

Befolkningen i Norge fortsetter å øke og teller 5,3 millioner ved inngangen til 2017, og det blir færre yrkesaktive per pensjonist. Andelen av totalbefolkningen over 67 og 80 år vil øke. Flere tar lengre utdanning, noe som er en av flere årsaker til at kvinnene er eldre enn tidligere når de får sitt første barn og også årsaken til at det fødes færre barn. @NTB

Ni millioner døde av forurensning i 2015

Minst ni millioner mennesker døde som følge av forurensning i 2015. Det er tre ganger så mange som aids, tuberkulose og malaria til sammen, ifølge ny rapport laget av en arbeidsgruppe nedsatt av The Lancet Commission on Pollution and Health, og består av bidragsyttere fra både FN og Verdensbanken.

På verdensbasis dør det om lag 55 millioner mennesker hvert år. Forurenset luft, jord og arbeidsplasser er dødsårsaken i minst ett av seks tilfeller, ifølge rapporten. Flest mennesker dør som følge av forurensning i fattigere land som India, Tsjad og Madagaskar. I disse landene er forurensning årsaken til en firedel av alle dødsfall. @NTB

Kutt i dagpenger

Kuttene regjeringen foreslår i statsbudsjettet, vil føre til at 3 500 personer ikke lenger har krav på dagpenger. Ifølge regjeringens beregninger vil ytterligere rundt 19 000 personer få lavere dagpengeutbetaling enn med dagens regelverk. Ifølge Dagens Næringsliv tilsvarer dette hver fjerde mottaker. @NTB

Færre mottakere av foreldrepenger

Utbetalingen av foreldrepenger synker i Norge, noe som ifølge NAV skyldes at det fødes færre barn.

Ferske tall fra NAV viser at 47 800 fedre og 74 600 mødre mottok foreldrepenger de ni første månedene i 2017. Dette er en nedgang på henholdsvis 2,2 prosent og 3,6 prosent sammenlignet med samme periode i fjor. Ifølge NAV har antall fødsler falt med fem prosent i første halvår, sammenlignet med tilsvarende periode i 2016. @NTB

BTTE til 4IRE

Pensjon på egen konto

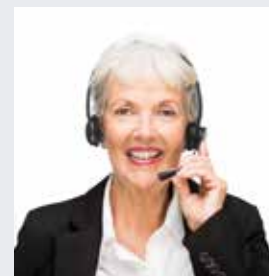
Regjeringen foreslår å fjerne dagens regel om at man må være ansatt et sted i tolv måneder for å få pensjon. Ved å fjerne tolv månedersgrensen vil en ny pensjonsordning være godt tilpasset arbeidstakere med hyppige jobbytter.

Departementet foreslår videre at arbeidstakere skal ha rett til å samle sin pensjonskapital på sin egen pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning. Denne kan enten inngå i arbeidsgivers pensjonsordning, eller opprettes hos en pensjonsleverandør arbeidstaker selv velger. Et endelig forslag vil sendes ut på høring før det eventuelt fremmes for Stortinget. @NTB

En av tre vil jobbe lenger

Stadig flere ønsker å jobbe til de er minst 70 år. Samtidig mener halvparten av de yrkesaktive at arbeidstakere over 50 år er lite attraktive viser Seniorpolitisk barometer.

– Det er positivt at mange ønsker å jobbe lenge, men det er nødvendig med flere grep for å få folk til å jobbe lenge nok til å sikre et bærekraftig velferdssamfunn. Ett års forlenget yrkesaktivitet vil gi opp mot 40 milliarder kroner i økt verdiskapning, sier Kari Østerud, direktør i Senter for seniorpolitikk. @NTB

Stor interesse for IPS

Norske banker har stor pågang av personer som vil benytte seg av Individuell pensjonssparing (IPS). IPS gir en skattefordel på 24 prosent av innbetalt beløp og det beregnes ikke formuesskatt på beløpet på kontoen. Det er heller ikke skatt på avkastningen mens pengene står på IPS-kontoen.

De som går inn i ordningen må binde pengene fram til fylte 62 år og du får en skattefordel på inntil 9 600 kroner per år. @NTB

Minstelønn for hotell og restaurantarbeidere

Fra årsskiftet skal alle ansatte i overnattings-, serverings- og cateringbedrifter ha minstelønn, har Tariffnemnda bestemt. Tariffnemnda har vedtatt delvis allmenngjøring av Riksavtalens minstelønnsatser. Dermed innføres generell minstelønn for alle ansatte innenfor overnatting, servering og catering fra nyttår.

Vedtaket innebærer at ansatte over 20 år skal ha minst 157,18 kroner i timen, mens 18-åringer skal lønnes med minst 125,94 kroner. @NTB

Flere jobber med kommunikasjon i norske kommuner

Antall kommunikasjonsarbeidere i de største norske kommunene i Norge økte fra 144,3 årsverk i 2014 til 199,3 i 2017, ifølge Medier24.

Tallet gjelder for Trondheim, Bergen, Stavanger og Oslo. Den største økningen har skjedd i Oslo. Her er 152 årsverk knyttet til kommunikasjon. I tillegg opplyser Oslo kommune at de har brukt 189,2 millioner kroner de siste tre årene på ekstern kommunikasjon. @NTB

Seksuell trakassering

Likestillings- og diskrimineringsombudet har i år fått rekordmange henvendelser om seksuell trakassering, og har så langt fått 35 henvendelser om slike saker ifølge VG. I fjor fikk ombudet 22 henvendelser om trakassering, i 2015 var antallet 32.

De fleste henvendelsene kommer fra kvinner. De fleste kommer fra arbeidslivet, men det kommer også saker fra utdanningsinstitusjoner.

Likestillings- og diskrimineringsombud Hanne Bjurstrøm sier ombudet i dag ikke kan behandle saker om seksuell trakassering, kun gi veiledning og vurdere om arbeidsgiver og utdanningsinstitusjoner har gjort nok for å forebygge og hindre denne type trakassering. @NTB

Ny pilotskole i Arendal

Bemanningsbyrået OSM Aviation starter egen flyskole i Arendal og vil utdanne hundre piloter årlig. Målet er å hindre pilotmangel. Før undervisningen kan starte må utdannelsen godkjennes for støtte fra Lånekassen. Det skal være en toårig utdanning og prisen på studiet er i underkant av én million kroner.

Dagens Næringsliv skriver at det i tillegg kommer cirka 250 000 kroner for å få en «utsjekk» på en bestemt flytype. @NTB

Norskfødte innvandrere tjener mer enn sine foreldre

Mens lønnsnivået hos innvandrere generelt ligger lavere enn i befolkningen totalt, tjener innvandrerbarn født i Norge mer enn sine foreldre, viser tall fra SSB. Norskfødte mellom 25 og 39 år med innvandrerforeldre hadde en inntekt som utgjorde 97 prosent av inntektsnivået til jevnaldrende i hele befolkningen.

Sett under ett har innvandrerbefolkningen i Norge bare 77 prosent av inntektsnivået til hele befolkningen i 2015. Innvandrere som kommer fra EU har et inntektsnivå på 84 prosent, mens innvandrere fra verdensdelene som Afrika og Asia har et lønnsnivå som tilsvarer et gjennomsnitt på 70 prosent av inntektsnivået til hele befolkningen. @NTB

Pappakvoten utvidet til 14 uker

Stortinget vedtok som varslet å utvide pappakvoten med fire uker igjen. Både KrF og Venstre, samt de rødgrønne partiene samlet seg om Arbeiderpartiets forslag om å gjeninnføre 14 permisjonsuker forbeholdt far. Solberg-regjeringen reduserte pappakvoten til ti uker i 2014. @NTB

Færre får jobb i politiet

Bare 40 av 647 uteksaminerte elever fra Politihøgskolen i Oslo i sommer har fått fast jobb i politiet innen utgangen av september. Det tilsvarer 11,9 prosent av elevene som besto den tre år lange utdannelsen og ble uteksaminert i år.

Tar man med midlertidige stillinger og vikariater er situasjonen noe bedre, men fortsatt er det bare drøyt halvparten av de uteksaminerte studentene, 51,9 prosent (336 personer), som har stilling i politiet per 30. september i år, viser politiets egne tall. @NTB

Norske lærerlønninger er lavest i Norden

Lærerlønninger i Norge er relativt sett lavest i Norden, og lærerne tjener under gjennomsnittet for arbeidstakere med høyere utdanning, viser OECD-rapport.

Størst er forskjellen på de laveste trinnene i skolen, ifølge Klassekampen. Rapporten viser nemlig at en førskolelærer i Norge tjener 66 prosent av gjennomsnittslønnen til arbeidstakere med høyere utdanning, mens snittet for en førskolelærer i OECD er 78 prosent. @NTB

Utgiftene til folketrygden øker

Til tross for kutt i dagpengeordningen øker utgiftene til folketrygden med over 9 milliarder kroner i statsbudsjettet for 2018. Totalt sett ventes folketrygdens totale utgifter for Arbeids- og sosialdepartementet i 2018 å bli 417 milliarder kroner.

Økningen skyldes hovedsakelig økte utgifter til alderspensjon, som totalt ventes å stige med 8 milliarder kroner. Regjeringen forventer at antallet alderspensjonister øker med 24 000 i 2018, noe som alene øker utgiftene med 5 milliarder kroner. @NTB

Statlige millionlønninger

Snittlederlønnen i de 39 heleide statlige selskapene og foretakene eid av departementene er 2,55 millioner kroner, ifølge Bergensavisen. Avisen har gått gjennom de ulike departementenes egne forslag til statsbudsjett og funnet fram lønn, bonuser, godtgjørelser og pensjon til alle lederne. Tre av lederne mottok lønn, andre godtgjørelser og bonuser på over fem millioner kroner før skatt i fjor. @NTB

Fire av ti er bekymret for å miste jobben

Bare seks av ti arbeidstakere sier at de overhodet ikke er bekymret for å miste jobben, viser funn i Arbeidslivsbarometeret, en stor undersøkelse som arbeidstakerorganisasjonen YS har fått utarbeidet for niende året på rad.

Det siste året har andelen som er meget bekymret for å miste jobben falt fra 4,3 til 3,7 prosent, men andelen som sier at de er «litt» eller «noe» bekymret, har til gjengjeld økt. @NTB

Kunnskap er makt

Aktuelle bøker for deg som vil holde deg oppdatert

Audun Dybdahl

Klima, uår og kriser i Norge

Boken gir en utførlig fremstilling av klimaendringer og uværsperioder i Norge gjennom de siste 1000 år, og ser på hvordan dette har påvirket befolkningen til ulike tider. Forfatteren trekker veksler på et variert og til dels lite kjent kildemateriale, som inkluderer både naturvitenskapelige målinger, kirkebøker og litterære beskrivelser. I sentrum for fremstillingen står «klimatiske sjokk» av en viss varighet som førte til alvorlige kriser av både økonomisk og menneskelig art.

Forlag: Cappelen Damm

Nicolay Skarning

Permittering, nedbemanning og sluttpakker

Dette er en håndbok i omstillinger og endringsoppgiselsler. Forfatteren går igjen gjennom permittering, nedbemanning og sluttpakker skritt for skritt med huskelister og praktiske eksempler. Det gis råd for hvordan prosessen skal gjennomføres og med forslag til hvordan tillitsvalgte og verneombud kan bringes inn. Et eget kapittel som beskriver når endringsoppgiselsler er anvendelig, gir informasjon om dette mangelfullt behandlede emnet.

Forlag: Cappelen Damm

Christopher Hansteen, Sigurd-Øyvind Kambestad, Hans Christian Monsen og Einar Stueland.

Interesstvist og arbeidskamp

Boken er en innføring i kollektiv arbeidsrett. Forfatterne følger en interesstvist om tariffavtale fra oppsigelse av avtalen, gjennom forhandlinger, plassoppgiselse, mekling, tvungen mekling, plassfratredelse, streik eller lockout, avstemninger og fram til ny avtale. Historien og rettspraksis blir beskrevet på en grundig måte, som bør kunne gi leseren gjenkjennelighet og innsikt.

Kilde: Gyldendal

Sengekameraten du bør holde deg unna

Selv om forsikringen dekker fjerning av blodsugende veggedyr, sparer du vond kløe og mye annet ubehag ved å holde dem ute av huset. Hyppigere utenlandsreiser og immunitet mot kjemikalier har ført til eksplosiv vekst i veggedyrangrep.

Av Tellef Øgrim

Det finnes gode råd for hvordan du ikke får veggedyr med deg hjem i bagasjen, men skulle det verste skje er du dekket av Parats innboforsikring.

– Vi får daglig henvendelser fra fortvilte kunder som tror de har fått veggedyr, sier Inger Kringlebotten hos Norsk Hussopp Forsikring.

I en del tilfeller er det falsk alarm, men svært ofte blir mistankene bekreftet. – Sammenlignet med i fjor ser det i 2017 ut til å bli en økning i meldte skader på hele 60 prosent, ifølge Kringlebotten.

Gammel kjenning rir igjen

Veggedyr er både ekle og ubehagelige. Tanken på å ha et blodsugende insekt i senga er et mareritt for de aller fleste.

Men hva er veggedyr, og hvorfor dukker de stadig oftere opp i senga til Ola og Kari Nordmann?

Det blodsugende veggedyret, *Cimex lectularius* på latin, tilhører familien Cimicidae.

Store Norske Leksikon skriver at «kroppens formen er oval og sterkt flatttrykt. Lengden er hos voksne 4–5 mm og bredden ca. 3 mm.»

Norsk Hussopp Forsikring leverer den veggedyrdelen av innboforsikringen du får gjennom Parat. Inger Kringlebotten gir gode råd om hvordan man unngår å få utøyet inn i huset. Foto: «Norsk Hussopp Forsikring»

Insektet suger blod av mennesker om natten, men kan også angripe høns, duer, mus, katter og hunder. (Så les gjerne denne artikkelen høyt for Fido.)

I gamle dager var det svært vanlig med veggedyr i norske hus. Da vi fikk moderne insektmidler ble de nesten utryddet, men nå er de, som Norsk Hussopp Forsikring kan fortelle, på fremmars igjen.

Det er to hovedgrunner til at du får veggedyr. Du reiser mer enn før. Og veggedyrene har blitt motstandsdyktige mot kjemikaliene vi brukte for å bekjempe dem.

De liker seg best i senger, sprekker i tapet, bak skap og under lister. Og du vet at du har fått dem i hus når du finner svarte, små ekskrementflekker, eggeskall eller rester av insekthud.

Fikk veggedyr fra naboen

En sen torsdagskveld banket det på døren hos Pia Gellein i Oslo. Det var hennes litauiske nabo, som ville vite om hun også hadde fått røde prikker på armene. Han viste fram prikkene, som hun ganske riktig også hadde.

– Det er myggstikk, erklærte Pia.

Men mannen vinket henne inn på hybelen sin, hvor kona med tårefylte øyne sto og klødde seg på det som måtte ha vært over 100 synlige bitt.

– Nabomannen pekte på sengen og sa at det var der de kom fra, og etter et raskt Google-søk konkluderte vi med at det var veggedyr, skrev Pia Gellein, som er journalist, på ABCnyheter etter at skadedyrskaper noen måneder senere hadde gjort jobben sin.

Bak denne listen fant skadedyrbekjemperne store mengde ekskrementer og rester av dyr.

Foto: Norsk Hussopp Forsikring

De gjemmer seg om dagen, men kommer fram om kvelden for å suge blod fra hud som ikke er dekket av klær. Etter noen få minutter er de mette og krabber tilbake til gjemmestedet, hvor de bruker en uke på fordøyelse, hudskifte og egglegging. Foto: Verdens helseorganisasjon

Skadedyrreksperter som ble tilkalt fortalte at det ikke var så uvanlig at insektene krabbet fra en hybel til en annen, og konkluderte dessuten med at krypene hadde vært der lenger enn både Pia og naboen hadde bodd i huset.

Selv om dyrene var identifisert og utryddelsen hadde startet, så ble det noen lange og tunge måneder for den unge journalisten.

Da Pia Gellein fikk veggedyrene inn fra nabohybelen gjennom sprekker i veggen ble det «fem ganske lange måneder preget av søvnløshet og stress». Foto: Karoline Elgesem

Ikke kunne hun ta med seg en bag med klær og dra på tur, det ville vært det samme som å spre parasittene til venner og bekjente.

Og ikke fikk hun besøk heller. For hvem vil gå på besøk til noen når det er fare for at de får med seg utøyet hjem igjen?

– Det var fem ganske lange måneder preget av søvnløshet og stress. I likhet med de fleste andre verdsetter jeg, og trives, i mitt eget hjem og å sove godt i min egen seng.

Hun skriver at det var som å ha mareritt hver natt, bare at marerittet ikke var slutt når hun våknet.

– Å legge seg i den sengen var like forferdelig hver eneste gang. Helt til jeg til slutt vant kampen, avslutter Gellein.

Dekker opptil 50 000

YS Innbo, som er innboforsikringen du tar opp som Parat-medlem, dekker kostnader med bekjempelse av veggedyr og kakerlakker.

– Erstatningsbeløpet for bekjempelse per skadetilfelle er maksimalt 50 000 kroner, noe som i de fleste tilfeller er tilstrekkelig. Veggedyrene gjør heldigvis ingen skade på eiendeler og inventar, og innbo erstattes derfor ikke, sier Kringlebotten i Norsk Hussopp Forsikring.

Det vanlige er at du bor hjemme mens behandlingen pågår.

Råd mot blodsuging

Selv om det går an å bli kvitt uvesenet, og kostnadene dekkes for den som er

forsikret, så er det aller best å slippe hele problemet.

Kringlebotten har fem tips for den som vil unngå veggedyr.

Ikke legg kofferten oppå eller under hotell-senga. Sjekk også bager nøye når barna dine kommer hjem fra idrettsturer.

Vask alle klærne dine når du kommer hjem, helst på 60 grader.

Sjekk pc og mobilcover godt, særlig hvis du har for vane å lade disse opp på sengekanten. Veggedyr elsker nemlig varme, og kan søke tilflukt mellom dekslet og telefonen og i tastaturer.

Sørg for å oppbevare bagasjen mest mulig lukket, og gjerne på en hylle når du er på ferie.

Sjekk gjerne rundt sengen og madrassen etter mørke ekskrementflekker. Dette kan du også gjøre hjemme hvis du har mistanke om at du har fått ubudne gjester.

Finner du spor etter veggedyr på hotellet, gi hotellet beskjed om problemet.

Hvis du likevel skulle mistenke at du har veggedyr med i bagasjen:

Ikke ta med bagasjen inn. Pakk ut og rist kraftig.

Deretter vasker du tekstiler på minst 60 grader eller fryser ned på minimum minus 18 grader i tre døgn.

Bedre vern for gravide

Parat-advokat Andreas Moen jubler for bedre vern av gravide og utvidet forbud mot å innhente personopplysninger i den nye likestillings- og diskrimineringsloven. På det siste punktet møter han sterk motbør fra kollega Solfrid Vaage Haukaas i KS.

Av: Johnny Gimmestad

– Hva er de viktigste og mest positive endringene i den nye likestillings- og diskrimineringsloven, sett med Parats øyne, Andreas Moen?

– I tillegg til det styrkede vernet ved graviditet, er vi positive til å utvide forbudet mot å innhente opplysninger ved ansettelse. Vi ser også på det som forbedring at arbeidsgivers aktivitetsplikt er blitt konkret i en fire-trinns arbeidsmetode. I tillegg er det positivt at vi nå har fått et uttrykkelig vern mot sammensatt diskriminering, sier Moen.

– Gjør den nye loven lovverket mer tilgjengelig for arbeidstakerne, slik departementet hevder?

– For noen vil en slik opprydding av et oppsplittet og uoversiktlig lovverk kanskje ha betydning. Men de færreste går som regel inn og leter i lovverket. Da handler det mest om hva som er alminnelig kjent og om holdninger i samfunnet generelt, sier Parat-advokaten.

– Det skal presiseres at forbudet mot direkte diskriminering i arbeidsforhold og ved graviditet er særlig strengt, ifølge

Justisdepartementet. Hvilken betydning får det?

– Det er allerede en relativt utbredt kunnskap om at diskriminering er forbudt. De fleste er nok også klar over vernet av gravide. Samtidig er det viktig at lovgiver sender tydelige signaler. Over tid vil endringen derfor kunne få betydning, særlig dersom en ny generasjon tar disse signalene til seg, sier Moen.

– Hvordan vurderer du utvidelsen av forbudet mot å innhente personlige opplysninger ved ansettelse?

– Forbud mot etnisk diskriminering har hatt et sterkt vern, og det er naturlig at den nye loven også omfatter dette. Når det gjelder forbud mot å innhente opplysninger om funksjonsnedsettelse, vil nok dette i hovedsak verne diskriminering uten betydning for den jobben man søker på. Utvidet forbud kan få betydning i noen enkeltsaker, og forhåpentlig bidra til en viss holdningsendring, sier Moen.

KS: Kan fremme likestilling og mangfold

Advokat i KS, Solfrid Vaage Haukaas, sier

det viktigste er at alle lovene nå er samlet i en egen lov.

– En felles lov gjør at diskrimineringsgrunnlagene sees mer i sammenheng, og bestemmelsene samordnes. Dette kan bidra til å fremme likestilling og mangfold, og forsterke diskrimineringsvernet, sier Vaage Haukaas.

Imidlertid er det spenninger mellom ulike lover, som har utspring i ulike grunnlag. For eksempel er ikke kvinner en minoritet, men det er viktig at arbeidet for kjønnslikestilling videreføres.

– Ser også KS behovet for å presisere forbudet mot diskriminering i arbeidsforhold og ved graviditet?

– KS mente i høringsrunden at det er unødvendig med et særskilt uttrykt unntak for arbeidslivet. Grunnen er at denne begrensningen følger naturlig av vilkåret i hovedregelen om at forskjellsbehandling må ha et saklig formål, være nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende. Med dette unntaket blir lovbestemmelsen unødvendig kompleks og mindre brukervennlig, sier Vaage Haukaas.

Advokat i KS, Solfrid Vaage Haukaas sier det er for mange begrensninger for arbeidsgiverne i den nye loven. Foto: KS.

– Trenger kvinner og etniske minoriteter et særlig vern mot diskriminering – også i arbeidslivet?

– Vår organisasjon mener arbeidet for kjønnslikestilling er viktig. Det er derfor bra at det fortsatt fremheves i formålsbestemmelsen at loven særlig tar sikte på å bedre kvinners stilling. Det er også viktig å fremme minoriteters stilling i formålet. Dermed fremgår det tydelig at loven både tar sikte på å fremme likestilling mellom kvinner og menn og hindre diskriminering av minoriteter, sier Vaage Haukaas.

– Hvordan vurderer KS utvidelsen av bestemmelsen om forbud mot innhenting av personlige opplysninger ved ansettelse?

– KS gikk imot å utvide dette forbudet under høringsrunden. Vi mener at forbud mot å innhente opplysninger om alle diskrimineringsgrunnlag kan by på vanskeligheter i en rekrutteringsprosess. Arbeidsgivere skal kunne ha en trygg og god konversasjon med søkere uten frykt for å innhente opplysninger det ikke er adgang til, sier Vaage Haukaas.

Lettere å følge loven

– Hva tror du vil bli de viktigste følgene av den nye loven, Runar Homble i advokatfirmaet Homble Olsby?

Runar Homble i advokatfirmaet Homble Olsby sier det nye regelverket er enklere å forstå for alle.
Foto: Homble Olsby.

– Ved å samle mange viktige diskrimineringsbestemmelser som tidligere har vært spredd i flere lover i en lov, blir det nye regelverket enklere å forstå for alle. Og forhåpentlig vil både arbeidsgivere, arbeidstakere og jobbsøkere lettere kunne orientere seg i det nye regelverket. Det vil også bli lettere å få oversikt over hva som er tillatt og hva som ikke er tillatt på en rekke områder. Da øker også sjansen for at reglene følges i praksis, sier Homble.

– Forbudet mot direkte diskriminering i arbeidsforhold i den nye loven er særlig strengt, ifølge departementet. Er det rimelig å vente at dette vil få noen konkrete konsekvenser?

– Loven har spesielt strenge regler om direkte diskriminering på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. For at direkte diskriminering på grunnlag av en av disse faktorene skal være tillatt i arbeidsforhold, må faktoren ha «avgjørende betydning for utøvelsen av arbeidet eller yrket». Det skal mye til før dette vilkåret er oppfylt, så forhåpentlig vil det strenge kravet lede til færre tilfeller av forskjellsbehandling på grunn av de nevnte forholdene, sier Homble.

Den nye loven

Skjerpet forbud mot direkte diskriminering i arbeidsforhold er en av nyvinningene i «Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven), som trer i kraft fra nyttår. Her er andre hovedpunkter- med særlig betydning for arbeidslivet:

- I tillegg til kvinner er det et nytt mål å forbedre stillingen for alle minoriteter, som for eksempel etniske og religiøse minoriteter, homofile og lesbiske eller personer med funksjonsnedsettelser.
- Graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon og omsorgsoppgaver blir nå tatt inn i loven som såkalte selvstendige diskrimineringsgrunnlag.
- Det skal være absolutt forbud mot forskjellsbehandling ved ansettelse og oppsigelse på grunn av graviditet, fødsel, amming og foreldrepermisjon.
- Forbud mot å innhente personopplysninger ved ansettelse om graviditet, adopsjon eller planer om å få barn, etnisitet, religion, livssyn, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og funksjonsnedsettelse.
- Arbeidsgivere får en generell aktivitetsplikt; en plikt til aktivt å avdekke og forebygge likestillings- og diskrimineringsproblemer.

Kilde: stortinget.no

Rett til utdanningspermisjon

Skulle du ønske du hadde mer utdanning, eller kanskje en helt annen jobb eller et annet yrke? Det er fullt mulig å oppnå dette målet samtidig som du beholder jobben du har i dag. På visse vilkår har alle en lovfestet rett til permisjon fra jobb i inntil tre år for å ta mer utdanning.

Kommentar av: Victoria Krefting Rynning, forhandler og advokatfullmektig i Parat

Parat registrerer manglende kunnskap eller misforståtte rettigheter til utdanningspermisjon. Ved å kjenne sine rettigheter vil flere få mulighet til å ta den utdannelsen man har krav på.

Alle typer ansatte

Retten til utdanningspermisjon gjelder uavhengig av om man er i fast eller midlertidig ansatt, hel- eller deltidsansatt, jobber i privat eller offentlig virksomhet, om virksomheten er stor eller liten og om man er ung eller gammel.

Utdannelsen behøver ikke være relevant eller nødvendig for den jobben du har i dag. Det holder at utdanningen er relevant for arbeidslivet generelt. Utdanningspermisjonen kan brukes til alle typer organisert etter- og videreutdanning så lenge den er arbeidsmarkedsrelevant. Dette innebærer at du kan ta permisjon for å utdanne deg til noe helt annet enn det du jobber med i dag.

For arbeidstakere som ikke tidligere har fullført grunnskole eller videregående opplæring, vil dette alltid gi rett til permisjon uavhengig av om det er yrkesrelatert.

Høyere utdanning for seg selv og samfunnet

Hensynet bak reglene om utdanningspermisjon er å styrke utdanningsnivået i samfunnet generelt, i tillegg til å møte arbeidslivet og den enkeltes behov for økt kompetanse og omstillingsevne. Tanken er at på sikt vil dette komme den enkelte virksomhet til gode.

Alle arbeidstakere som har vært i arbeidslivet i minst tre år, og som har vært ansatt hos samme arbeidsgiver de siste to årene,

*Victoria Krefting Rynning, forhandler og advokatfullmektig i Parat.
Foto: Parat/
Bente Bjercke*

i inntil tre år. Lovfestet fravær, som for eksempel permisjon ved fødsel, adopsjon eller militærtjeneste, trekkes ikke i beregningen av ansettelsestid hos arbeidsgiver.

Arbeidstaker har krav på flere utdanningspermisjoner i løpet av arbeidslivet. Det må gå minst ett år fra forrige permisjon begynte, og minst dobbel så lang tid som den forrige permisjonen varte, før du har krav på ny utdanningspermisjon. For eksempel vil man måtte vente fire år etter en permisjon på to år. For korte permisjoner må det uansett gå et år, med mindre arbeidsgiver samtykker til permisjon. Kurs på under én måned er unntatt fra disse reglene.

Heltid og deltidsutdanning

Bestemmelsen gir rett til både heltids- og deltidspermisjon, slik at det skal være mulig å kunne kombinere arbeid og utdanning.

Utgangspunktet er at du kan ta utdanningspermisjon når du selv ønsker det, men arbeidsgiver må ha mulighet til å tilpasse og planlegge driften og personalmessige forhold på en tilfredsstillende måte.

har som hovedregel rett til utdanningspermisjon

Du må skriftlig varsle arbeidsgiver så tidlig som mulig om at du ønsker utdanningspermisjon. Varselet skal inneholde opplysninger om utdanningens faglige innhold, varighet og eventuelt opptak ved utdanningsinstitusjon. For utdanning utover grunnskole eller videregående opplæring, må yrkesrelevans begrunnes. Arbeidsgiver skal svare snarest mulig og senest innen seks måneder, for permisjoner under seks måneder gjelder kortere svarfrister.

Dersom arbeidsgiver ikke gir utdanningspermisjon, er det opprettet en egen tvisteløsningsnemnd der man kan bringe inn uenighet om vilkårene for permisjon er oppfylt. Saken må sendes inn så snart som mulig og senest fire uker etter at man har mottatt avslag på permisjon fra arbeidsgiver.

Den lovfestede retten til utdanningspermisjon gir kun rett til fri fra jobb, ikke rett til lønn. For statsansatte og kommunalt ansatte gjelder egne regler som gir fri med lønn både for lesedager og eksamen, også for utdanning som ikke er jobbrelevant. Permisjon kan også gis med lønn for nødvendig utdanning.

Etter permisjonen har du rett og plikt til å komme tilbake på jobben, med de arbeidsvilkårene som fremgår av arbeidsavtalen din. Det kan ikke avtales bindingstid, med mindre arbeidsgiver helt eller delvis betaler for utdannelsen eller lønner arbeidstaker under permisjonen.

Rett til utdanningspermisjon er beskrevet i arbeidsmiljølovens paragraf 12-11.

Husk at du som medlem også kan søke om utdanningsstipend fra Parat.

Parat med egen kleskolleksjon

Parat har valgt ut et lite utvalg kvalitetsklær. Medlemmer og tillitsvalgte kan bestille klærne i parat.shop.idegroup.no og betaler kun vår innkjøpspris.

Parat betyr at vi alltid står klar, uansett når du trenger hjelp. Et enkelt norsk ord som er tydelig i sitt budskap og som har fått Språkrådets pris for nettopp dette.

Fargen er oransje, som gir varme og som signaliserer glede, bevegelse og nytelse. Oransje virker oppløftende og den jager triste tanker på dør. Oransje stimulerer også til aktivitet, nysgjerrighet og kreativitet.

Skalljakke for vår og sommer. Vind- og vannavvisende i dame og herrestørrelse
555 kroner *

Hettegenser i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
379 kroner *

T-shirt i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
149 kroner *

Liten sekk, 17 liter
185 kroner *

Kabinkoffert 37 liter
Lett og solid koffert med fire hjul
1370 kroner *

* Frakt kommer i tillegg.

Avdelingsdirektør for pensjon og forsikring i NHO, Kristin Diserud Mildal, ber om tålmodighet med tanke på «eksamensresultatene» for AFP-ordningen. Foto: NHO

Skjebneuker for AFP i privat sektor

Den nye AFP-ordningen i privat sektor er oppe til eksamen. Før jul vil en styringsgruppe fra NHO og LO levere en evalueringsrapport som har fingransket hvordan den nye ordningen har virket fra den ble forhandlet fram i forbindelse med lønnsoppgjøret i 2008.

Av Sverre V. Bjørnholt

Pensjonsreformen fra 2011 er basert på ordningen, og evalueringene kan ende med en ny AFP-revisjon. Arbeids- og sosialdepartementet er med som observatører i styringsgruppen, mens de andre partene i AFP-ordningen bidrar fra en referansegruppe.

Det er grunn til å tro at funnene styringsgruppen vil påpeke i rapporten vil skape stor debatt rundt AFP-ordningen i arbeidslivet. Og det er store muligheter for at de fakta gruppen legger fram vil være styrende for hvordan AFP-ordningen vil bli i fremtiden. Det vil

trolig berøre både privat og offentlig sektor.

Ordning med mangler

Det er almen enighet om at AFP har mange positive sider, men at ordningen også har klare mangler. Ekspertene tror at

”*Det er ikke heldig at vi har en pensjonsordning der mange faller utenfor av mer eller mindre tilfeldige årsaker.*

Advokat Andreas Moen, pensjonsekspert i Parat

*Parats pensjonsekspert, advokat Andreas Moen mener dagens AFP-ordning er utfordrende, med en rekke begrensninger og mangler.
Foto: Parat*

den evalueringen som nå skjer, vil føre til alt fra mindre justeringer til store endringer av pensjonen.

AFP-pensjonens fremtid kan bli alt fra at den blir slått sammen med Folketrygden og dermed felles for alle, til at den rett og slett avvikles.

Mellom de to ytterpunktene er det mange muligheter. Så derfor tror pensjonseksperter at når partene i arbeidslivet braker sammen i lønnsoppgjøret kommende vår, vil en del av diskusjonen trolig stå om utbedring av AFP-ordningen.

Beregninger viser at AFP har en kontantverdi på mellom en og en og en halv million kroner for den som er medlem av en AFP-tilknyttet bedrift i privat sektor. Sett i et lengre perspektiv er det trolig at verdien over tid relativt sett vil reduseres på grunn av forventet økning av levealder.

Ber om tålmodighet

Foreløpig har lite komme ut til offentligheten fra styringsgruppens debattrom. En som vet hva som blir sagt og diskutert der er avdelingsdirektør for pensjon og forsikring i NHO, Kristin Diserud Mildal. Men hun er ordknapp om hva til nå er blitt diskutert og ber om at folk må være tålmodige på det nåværende tidspunkt.

Det er først i midten av desember vil styringsgruppens arbeide være ferdig og bli presentert for offentligheten.

– Gruppens mandat er å se på dagens ordning og hvordan den virker. Rapporten vil bli faktabasert og mer enn det kan jeg ikke si på det nåværende tidspunkt, sier Mildal.

Ekspertene er uenige

Pensjonseksperter spriker i sitt syn om hva som vil skje i årene framover med AFP. I dag gjelder jo ikke ordningen alle og rammer spesielt de som skifter jobb fra AFP-bedrift, til ikke AFP-bedrift eller til offentlig sektor.

Mange tror at i det lange løp vil dagens AFP-ordning med nødvendige forbedringer gjelde alle ansatte både i privat og offentlig sektor. Innvendingen er at dette kan bli veldig dyrt for den enkelte bedrift. Det er også et vesentlig innspill om at offentlig sektor ved en større gjennomgang av AFP-ordningen bør bestemme seg om de vil knytte seg til ordningen i privat sektor. Dette vil jo føre til en forenkling av pensjonssystemet, gjøre det lettere for arbeidstagerne å bytte arbeidsplass og tette de åpenbare hullene som ligger i dagens AFP-system.

Advokat Andreas Moen, pensjonsekspert i Parat, venter spent på hvilke funn den nedsatte styringsgruppen vil legge fram i den rapporten som kommer i desember. – Det er ikke heldig at vi har en pensjonsordning der mange faller utenfor av mer eller mindre tilfeldige årsaker. Det avgjørende er å oppfylle vilkårene de siste årene før pensjonsalder. Ikke alle gjør det, og da får de ingenting. For noen skjer dette helt uforskyldt, for eksempel ved salg av virksomheten og opphør av tariffavtalen. Andre er uvitende om at jobbskifte medfører tap av AFP, sier Moen.

Han sier det er mulig at en allmengjøring vil presse seg fram, slik at den enkelte arbeidstaker i alle fall fritt kan skifte jobb uten å miste retten til AFP.

Usikre forpliktelser

AFP-ordningen blir løpende finansiert fra år til år. Det settes ikke av penger til fremtidige utbetalinger, slik som gjelder for ytelsespensjonen. Det resulterer i at arbeidsgivers forpliktelser er usikre fra år til år.

Det har ført til stor debatt rundt regnskapsbehandlingen av den nye AFP-ordningen i de bedriftene som er med i ordningen. Norsk Regnskapsstiftelse har uttalt at den nye ordningen skal regnskapsføres som en såkalt ytelsesbasert flerfortaksordning med krav om balanseføring i regnskapet til bedriftene som er med i AFP-ordningen.

– Slik det er i dag trenger ikke bedriftene å balanseføre forpliktelsene ettersom arbeidsgivers forpliktelser er usikre. Hvis kravet om balanseføring får gjennomslag vil det utløse en vesentlig tyngre byrde for bedriftene, sier Parat-advokaten.

Forsikret AFP

En arbeidsgruppe oppnevnt av departementet som behandlet ny pensjonsordning for offentlig sektor behandlet også spørsmålet om en alternativ, supplerende AFP-ytelse, kalt «forsikret AFP». Denne vil gi AFP for opptjeningen i offentlig sektor, selv om arbeidstakeren ikke oppfyller vilkårene for ordinær AFP.

De mente at et slikt alternativ er nærmere knyttet til det ordinære tjenstepensjonsregelverket enn en AFP etter mønster fra ny AFP i privat sektor. En slik ordning vil utgjøre vesentlig høyere samlede AFP-utbetalinger til offentlig ansatte og innebære en lavere verdi av den ordinære tjenstepensjonsordningen.

Opprydding i pensjonsjungelen

Den norske pensjonsjungelen virker så ugjennomtrengelig at selv Tarzan hadde hatt sine utfordringer med å finne frem. Ifølge Fafo-forsker Jon Hippe har imidlertid ansatte i private bedrifter langt bedre pensjonsordninger enn hva statsansatte har.

Av Sverre Vidar Bjørnholt

Hippe sier at historisk sett har forskjellen i pensjon mellom offentlig og privat sektor vært at de offentlig ansatte har hatt en lavere lønn og en bedre pensjonsordning, mens for de privat ansatte har det vært omvendt.

– Slik er det ikke i dag, sier Fafo-forskeren, som beskrev pensjonsutfordringene under et frokostmøte i regi av tankesmien Agenda.

Sjekk egen pensjon

Har du sjekket hvor du befinner deg i pensjonslandskapet? Hvis ikke, så bør du gjøre det. For der er det klare vinnere og tapere. Dagens bilde er at gapet mellom pensjon i offentlig og privat sektor er tydeligere.

Regnemesterne sier at du som er i offentlig sektor kan bare regne med drøye halvparten av lønna i pensjon. Vinnerne er store grupper i privat sektor som kan stå igjen med opp mot 70 prosent, kanskje også enda mer, av lønn når pensjonistårene setter inn.

*Fafo-forsker Jon Hippe.
Foto: Fafo.*

Jobber du i en privat bedrift med AFP-ordning og i tillegg har en god tjenestepensjon, så ligger du godt an. Det gjør også de eldste, de som ikke rammes av levealdersjusteringen.

De store skillet

Pensjonsrådgiver Birger Myhr i Pensjonseksperter er ikke i tvil om hvor det største skille går mellom pensjon i offentlig og privat sektor.

– Det store skillet mellom det offentlige, enten det er stat eller kommune, og privat sektor er at det ikke lønner seg for offentlig ansatte å stå i arbeid utover 62 år, mens du i privat sektor tjener godt på et lengre arbeidsløp, sier Myhr.

Dette skyldes at privat sektor fikk sin pensjonsreform i 2008, mens offentlig sektor er blitt hengende etter fordi ikke noe er skjedd.

” Dette er en av flere kompliserte sider ved at det er stor forskjell mellom AFP i privat og offentlig sektor.

Fafo-forsker Jon Hippe

– I privat sektor lønner det seg å jobbe et år eller mer ekstra, men det gjelder nødvendigvis ikke offentlig sektor. Der spiser du nemlig av den offentlige AFP-pensjonen ved å utsette arbeidsslutt, sier pensjonsrådgiver Myhr.

Man må dessuten ta med i betraktningen at langt fra alle innen privat sektor hører til en AFP-bedrift. Det gjør at det i privat sektor er store sprik i pensjonsutbetalingene. Noen får utbetalinger rundt 80 prosent av tidligere lønn, mens de uten AFP-ordning må nøye seg med ned mot 50 prosent av opprinnelig lønn. Snittet ligger ved omtrent 66 prosent av sluttlønn.

Harmonisering av AFP og tjenestepensjon

Mange eksperter mener at den beste løsningen ligger i å harmonisere AFP i Folketrygden og Tjenestepensjonen og at

Det lønner seg ikke for offentlig ansatte å stå i arbeid utover 62 år, konstaterer pensjonseksperter Birger Myhr.
Foto: Pensjonseksperter

alle arbeidstagere knyttes til denne ordningen. Det vil gjøre hele pensjonssystemet enkelt og byråkratisk, men langt fra alle slutter seg til den oppfatningen og ønsker heller mer moderat tilknytning mellom det offentlige og det private. Det kjempes om opparbeidede rettigheter og ulike syn på hvordan den økonomiske belastningen skal fordeles.

Folketrygden fyller 50 år i år. I 1967 var det åtte prosent av befolkningen som var pensjonister. I dag, femti år senere, er 17 prosent av befolkningen pensjonister. Og i 2021 er det ventet at vi her i landet vil passere en million alderspensjonister. Det er NAV som presenterer disse regnestykkene.

Mange mener at vi står ved et veiskille. Noe skjedde allerede gjennom pensjonsreformen, mens de aller fleste mener at vi bare er halvveis i reformarbeidet. Privat og offentlig sektor må nærme seg hverandre på et eller annet vis.

En jungel

For tiden er det en jungel der ute i pensjonslandskapet. Alle mener at noe vil skje, men ingen har noen fasit. Spådommer er

” Det er ikke lett å si hva som skal skje utover at den offentlige pensjonsordningen må nærme seg den private.

Pensjonseksperter Birger Myhr

det mange av. Nå er det opp til partene i arbeidslivet, sammen med politikerne, som må diskutere seg fram til hva som skal bli fremtidens pensjonssystem. Kanskje noe som skal leve i flere tiår framover.

Det er ikke noe enkelt regnestykke å finne den økonomiske forskjellen mellom privat, kommunal og statlig pensjon. Til det er det veldig mange enkeltstående ordninger og andre spesielle forutsetninger som gir individuelle utslag.

– Nei, et slikt regnestykke er ikke enkelt og vil aldri bli helt korrekt, sier rådgiver Myhr.

Samordningsslit

Fafo-forsker Hippe og andre pensjonseksperter, også rådgiver Myhr, er av den oppfatning at noe må gjøres med den offentlige pensjonsordningen. Ingen av dem har imidlertid noe krystallklart svar på hva som må til for å få en bedre samordning av privat og offentlig sektor.

På Agenda-møtet påpeker Hippe store interessemotsetninger som et hinder for å forenkle dagens pensjonsordning. Partene i arbeidslivet har sittet ved forhandlingsbordet uten å nå fram til en felles forståelse om hva som bør skje.

– Jeg synes er godt eksempel er offentlig sektor, der det er klare skiller og svært tydelig hvor sterke, ulike interesser sliter med å samordnes. Det er ingen tvil om at for eksempel ansatte i omsorgsykker ønsker å gå ut av arbeidslivet på et tidligere tidspunkt enn for eksempel en professor eller lege. For en offentlig ansatt i omsorgsykker ligger det ikke noe økonomisk motiv i å fortsette arbeidslivet utover 62 år. For andre kan interessen

*Partene i arbeidslivet og politikerne
diskuterer fremtidens pensjonssystem.
Forhåpentlig kan de bli noe som kan
vare i flere tiår framover.
Illustrasjonsfoto: Gorm K. Gaare*

være størst i å forlenge arbeidsløpet, sier rådgiver Myhr.

Den store forskjellen

Hvis du ikke går av før 67 år, taper du AFP-ordningen. Derfor ligger det i kortene at mange offentlig ansatte velger å gå av når de er 62 år, slik at de får med seg full AFP.

I privat sektor er forholdene helt annerledes. Der kan man fortsette å jobbe samtidig som man kan ta ut AFP og pensjon fra fylte 62 år. Her er også AFP en livslang ytelse i motsetning til i offentlig sektor. Så i privat sektor kan du ha både lønn og pensjon, mens offentlig sektor ikke kan utløse dette.

– Dagens bilde er at det vil bli tøffere å gå av ved 62 år. Trolig vil flere og flere i offentlig sektor ha behov for arbeidslønn lenger enn i dag, sier Hippe.

De offentlig ansatte mangler AFP-løsningen som privatansatte har forhandlet seg fram til. For offentlig ansatte er det en førtidspensjonsordning, mens det for de som tilhører en privat AFP-bedrift er det en alderspensjon.

– Dette er en av flere kompliserte sider ved at det er stor forskjell mellom AFP i privat og offentlig sektor, sier Hippe på frokost-møtet om temaet.

Håp om bedre løsning

Flere hevder at partene i arbeidslivet var på gli allerede i 2011. Ved forhandlingsbordet lå det en viss vilje til å finne fram til en felles forståelse av en tilfredsstillende utjevning for offentlig og privat sektor i pensjonsspørsmålet. Det gjør at mange tror en hel eller delvis løsning kan komme ved neste korsvei.

Derfor mener mange av pensjonsekspertene at det ligger en viktig sak på bordet når arbeidstaker- og arbeidsgiversiden neste gang møtes for å snakke om norske pensjonisters fremtid.

– Det er ikke lett å si hva som skal skje utover at den offentlige pensjonsordningen må nærme seg den private. Men det er ingen tvil om at mange interesser krysser hverandre og

det kan ta sin tid før alle uenighetene er gjennomdebattert og fjernet, sier pensjonsrådgiver Birger Myhr.

Alle ekspertene vi har snakket med har følgende krystallklare råd:

– Er du ung, så ta ansvar for egen pensjonssparing. Det er ikke sikkert at fellesløsningene er tilstrekkelige for et godt pensjonistliv.

Fremtidens arbeidsliv

Den teknologiske utviklingen har skutt fart de siste årene og «kunstig intelligens» har blitt et velkjent begrep når det snakkes om arbeidslivet som stadig er i endring. Dette fører til at kompetansen vi sitter på i dag må videreutvikles for morgendagens arbeidsliv.

Kommentar av: Mari Risnes, nestleder i Parat UNG

Det stilles høyere krav til at vi som arbeidstakere tar ansvar for kontinuerlig faglig utvikling. Livslang læring er viktigere enn noensinne, og vi trenger arbeidsgivere med på laget.

Omstilling og kompetansebygging

Det er nemlig ikke slik at vi som arbeidstakere kan ta en utdanning, få oss jobb, og være trygg i denne jobben uten å videreutvikle vår kompetanse. Kunstig intelligens tar over mange arbeidsoppgaver, noe som stiller høyere krav til nytenking og omstilling for både arbeidstaker og arbeidsgiver.

Videreutdanning er en kritisk faktor for at vi faktisk kan henge med i utviklingen. Tilbudene av kurs og studier finnes, og de fleste av dem er nokså tilgjengelige.

Som medlem i Parat kan du søke om økonomisk støtte til videreutdanning, og du får gode rabatter på kurs. Dette er et fantastisk tilbud, men vi ser at flere av dem som velger å benytte seg av tilbudet ikke klarer å gjennomføre videreutdanningen.

Parat UNG mener arbeidsgiver har et ansvar i å legge til rette for faglig utvikling av ansatte, slik at kompetanseutvikling kan være en naturlig del av arbeidslivet og karrieren. Permisjon med lønn og arbeidsoppgaver av mindre omfang i perioden med

videreutdanning er en viktig forutsetning for at arbeidstaker gjennomfører påbegynt videreutdanning.

Faglig utvikling kan virke motiverende og inspirerende for arbeidstaker og dermed føre til mer effektivitet og kreativitet på arbeidsplassen, som igjen vil gi økt gevinst for arbeidsgiver. Det er altså gunstig for begge parter at videreutdanning blir prioritert, og det er nødvendig at arbeidsgiver ser på videreutdanning som en

vinn-vinn-situasjon. Arbeidstaker blir mer rustet for den teknologiske utviklingen, og arbeidsgiver på sin side sikrer seg at ansatte har den kompetansen som er nødvendig for at bedriften skal kunne møte morgendagens arbeidsliv – og med riktig kompetanse.

Vi som unge må allerede i dag ta ansvar for egen læring. Derfor er det viktig at vi får med arbeidsgiver på laget slik at vi kan møte fremtidens arbeidsliv – sammen.

I tillegg til Idar Gundersen, er Mari Risnes, Ina Maria Hansen, Scott Dennis og Ann Charlotte Egge i styret for Parat UNG. Foto: Trygve Bergsland.

Jon Ole Whist fra Farmaceutene, Trond A. Teisberg fra Virke og Kjell Morten Aune fra Parat. Foto: Anne Hegland i Virke.

Finansiering av tillitsvalgtkurs i apotek

Farmasiforbundet, Parat og Farmaceutene signerte i slutten av oktober en revidert avtale med Virke om Apotekenes opplysnings- og utviklingsfond (OU-fondet). Avtalen skal sikre et fortsatt godt fundament for kursing av tillitsvalgte i apotek.

Fondet og er bygget opp slik at apotekansatte trekkes en liten sum per måned, og arbeidsgiverne skyter inn det dobbelte. Finansieringen er dermed et spleiselag mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

Fondsmidlene fordeles hvert år mellom Farmasiforbundet i Parat, Farmaceutene og Virke. Pengene går i hovedsak til kursing av ledere og tillitsvalgte. Norges Farmaceutiske Forening skriver på sin nettside at satsene i fondet har vært uregulert siden åttitallet, og derfor var overmodne for revisjon. – Vi fremmet krav om revisjon av avtalen i forbindelse med hovedtariffoppgjøret i 2016, sier forhandlingsjef Jon Ole Whist til eget nettsted.

Globalisering får konsekvenser for Norge

Globalisering av luftfartsbransjen og konsekvenser for Norge og norske ansatte var blant temaene til statssekretær Tom Cato Karlsens besøk på Parats luftfartskonferanse.

Regjeringen jobber for tiden med en luftfartsstrategi, og Karlsen trakk opp flere utfordringer for bransjen, som globalisering, bemanning og nye forretningsmodeller.

– Vi ser sterkere internasjonal konkurranse mellom både flyselskaper og lufthavner. Hvordan vi skal innrette rammebetingelsene i en situasjon med et stadig åpnere globalt luftfartsmarked, er blant det vi vil diskutere. Vi ser også stadig større press på lønninger og arbeidsforhold for ansatte i luftfarten, sier Karlsen.

Han viser til økende bruk av innleie, bemanningsbyråer og kreative markedsmodeller.

– Vi vil vurdere tiltak som sikrer at arbeidstakernes rettigheter blir ivaretatt. Dette er en utfordring i en bransje der norske selskaper konkurrerer med selskaper fra helt andre deler av verden, som har andre måter å tenke på, sier Karlsen.

Statssekretær Tom Cato Karlsens.
Foto: Vette Daler.

YS-leder Jorunn Berland. Foto: Erik Norrud.

Utryggheten i arbeidslivet øker

Utryggheten i arbeidsmarkedet øker ifølge YS Arbeidslivsbarometer for 2017. Arbeidslivsbarometeret er en årlig analyse av tilstanden og utviklingen i norsk arbeidsliv og ble gjennomført for første gang i 2009.

Arbeidslivsbarometeret viser ifølge Berland at organisasjonen oppfattes som viktig, også blant de som ikke er organisert.

– Dette er en generell anerkjennelse av at fagforeningene har en viktig rolle i norsk økonomi, sier Berland.

Hun sier det samtidig er et tankekors at så mange sier de støtter fagbevegelsen, men velger å ikke organisere seg.

– Når færre organiserer seg får også fagbevegelsen mindre innflytelse. Det svekker det unike trepartssamarbeidet vi har utviklet i Norge, sier YS-lederen.

Ny tannhelsesekretær får millionerstatning

Etter flere seire i Høyesterett og en erkjennelse fra NAV som bekrefter sammenhengen mellom kvikksølveksponering og sykdom, kjemper flere tannhelsesekretærer fortsatt for retten til yrkesskadeerstatning.

Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF) og Parat har ved hjelp av advokat Øyvind Vidhammer i advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig nå vunnet frem med nok et krav i en kvikksølvsak.

– Gjensidige forsikring må betale den kvinnelige tannhelsesekretæren i overkant av 1,5 millioner kroner i erstatning. Vi har flere lignende saker som fortsatt føres mot forsikringsselskapene, der det forhåpentligvis vil bli truffet avgjørelser innen kort tid, sier Vidhammer.

Leder i ThsF, Gerd Bang-Johansen, er glad for at disse

sakene blir løst, men er svært kritisk til forsikringsselskapene som fortsatt nekter å utbetale erstatninger.

– Vi spør oss hvor mange ganger selskapene må tape i rettssystemet før disse kvinnene får rettferdighet, sier Bang-Johansen.

Leder i ThsF, Gerd Bang-Johansen. Foto: Vetle Daler.

Parat støtter allmenngjøring

Parat gir sin fulle støtte til allmenngjøring av tariffavtalene for overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter. Nestleder i Parat, Vegard Einan, sier dette er et viktig signal i kampen for det seriøse og organiserte arbeidslivet.

Tariffnemnda har sendt forslag om allmenngjøring av tariffavtalen for NHO Reiseliv ut på høring. Parat skriver i sitt høringssvar at dette er et godt grep for å hindre sosial dumping og konkurransevridning.

Nestleder i Parat Vegard Einan. Foto: Parat/Bente Bjercke.

Økt fedrekvote

Til tross for massive protester fra både arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene reduserte regjeringen fedrekvoten fra 14 til 10 uker i 2014. Tall fra NAV viser at antallet fedre som tok ut 10 uker permisjon eller mer sank fra 37,2 til 33,1 prosent fra 2015 til 2016.

Parat-leder Hans-Erik Skjæggerud. Foto: Parat/Bente Bjercke.

Parat-leder Hans-Erik Skjæggerud mener økning av fedrekvoten er et skritt i riktig retning, men at det er på tide å gå lenger og likestille mor og far som omsorgspersoner.

– Dagens regler diskriminerer menn fordi fars rett til lønnet permisjon er avhengig av mors opparbeidede rettigheter, sier Skjæggerud.

Han mener reglene bør endres slik at hver av foreldrene opptjener selvstendig rett til foreldrepermisjon.

– Hvis vi vil ha mer likestilling, må foreldrepermisjonsreglene endres, ikke bare flikke på dagens ordning som har mors aktivitet som utgangspunkt, sier Parat-lederen.

Ved en allmenngjøring kan tariffnemnda fastsette minstelønn. I tillegg kan de fastsette andre ufravikelige minstevilkår som vil bidra å styrke rettighetene og arbeidsvilkårene for uorganiserte, og arbeidstakere uten norsk statsborgerskap.

Overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter er en stor og viktig næring i Norge, med 94 000 sysselsatte. To tredjedeler av disse jobber i bedrifter uten tariffavtale, og hele 44 prosent av sysselsatte i bransjen har utenlandsk bakgrunn.

Grådighetens pris og fagbevegelsens rolle

Over 70 tillitsvalgte fra region øst var i oktober samlet til konferanse med temaet fagbevegelsen og de tillitsvalgtes roller og oppgaver i tiden fremover. Sentralt i debatten står verdien av det organiserte arbeidslivet og trusler mot den norske samarbeidsmodellen.

Spørsmålet som ble stilt på konferansen er om høy organisasjonsgrad og kompetente tillitsvalgte er den viktigste garantisten for et seriøst arbeidsliv, eller er fagbevegelsen bakstreverske og en bremsekloss for utviklingen av et

moderne og fleksibelt arbeidsliv?

– Vi har lenge vært opptatt av verdien av et seriøst og organisert arbeidsliv, og vi har alle har et ansvar for å holde organisasjonsgraden oppe. Dette er viktig for å bevare det arbeids- og samfunnslivet vi

alle kjenner, sier nestleder i Parat Vegard Einan.

Han er opptatt av at fagbevegelsen og Parat må være i takt med tiden.

– Det er ikke slik at alt var bedre før, skal vi lykkes på vegne av våre medlemmer må vi treffe tidsånden, og hele tiden være i bevegelse, sier Einan.

Nestleder i Parat Vegard Einan. Foto: Parat/Bente Bjercke.

Teknologiskremsel

Gjør teknologiutviklingen deg spent eller redd? Preben Carlsen, konsernsjef i Trigger, stilte spørsmålet da Parat Media inviterte til bransjeseminar i oktober.

Temaet på bransjeseminalet var spekket med spådommer om hvordan teknologien er i ferd med å forandre vår virkelighet. Dette er ikke minst tydelig i mediebransjen.

– Mediebransjen har ikke vært flink nok til å fornye seg, sier Carlsen.

Han råder bransjen til å tenke helt nytt.

– Retenk alt, og begrav den tradisjonelle måten å tenke på, sier han.

Ifølge Carlsen mener tre av fire ledere at de ikke er oppdatert nok til å ta de riktige grepene for å møte den teknologiske revolusjonen.

– I en endringsglad virksomhet er nye oppgaver, roller og ansvar ikke skummelt, det er gøy. Utvikling i en digital tidsalder må drives på digitaliseringens premiser, men husk at det når alt kommer til alt handler det om mennesker, teknologi er bare et verktøy, sier Carlsen.

*Konsernsjef i Trigger
Preben Carlsen.
Foto: Vetle Daler.*

*Luftfartstilsynets direktør Lars Kobberstad.
Foto: Trygve Bergsland.*

Luftfartstilsynet varsler økt kontroll

Luftfartstilsynets direktør Lars Kobberstad varslet på Parats luftfartskonferanse økt kontroll med enkelte flyselskaper. Han sier selskaper med en komplisert selskapsstruktur, eller selskaper som mangler gode rutiner vil bli fulgt tettere opp fremover.

Samtidig sier han at tilsynet vil bruke mindre tid på selskaper som har orden på driften.

– Det er forskjell på et nystartet selskap som FlyViking, der mange rutiner skal på plass, og et selskap som Widerøe som over lang tid har vist at de har kontroll på driften, sier han.

Selv om det er høy sikkerhet i norsk luftfart viser ulykkesstatistikken at det i utgangen av september har vært fem dødsulykker hittil i år, mens det i 2016 var 16 dødsulykker. – Selv om statistikken viser relativt få hendelser har vi en ambisiøs målsetting for årene fremover. For offshore helikopter er målsettingen null, på innenlands helikopter er målet maksimalt én ulykke pr. 100 000 flygninger, sier Kobberstad.

Målsettingen for store kommersielle fly er 0,2 hendelser pr. 100 000 flygninger.

Vold i jobben som transportarbeider

Hele 63 prosent av kvinner i transportsektoren har opplevd vold og trusler på jobb viser en ny rapport fra European Transport Workers' Federation (ETF).

Marit Lindén, representerer flere enn Parat og kabinansatte i ETFs kvinnekomité i sivilfly-divisjonen. Her representerer hun alle de kvinnelige ansatte i flybransjen i Europa.

– Kvinner i luftfart opplever i mye større grad enn menn å bli trakassert på grunn av kjønn, og utskjelt av passasjerer for hvem vi er. Det er uakseptabelt at kvinnelige ansatte både på bakken og i lufta fortsatt må finne seg i slikt. Jeg håper både kolleger og arbeidsgivere vil bidra til å slå ned på dette, sier Lindén.

Leder av Parat Kabinforbund, Anneli Nyberg, er ikke overrasket over resultatene i undersøkelsen.

– Selv om det ikke er respondenter fra Norge med i undersøkelsen, skiller vi oss ikke fra resten av Europa. Vold og trakassering er et voksende problem som påvirker kvinners trygghet, helse og velvære på jobben, sier Nyberg.

Leder av Parat Kabinforbund, Anneli Nyberg og Parat representant i ETF, Marit Lindén. Foto: Anneli Nyberg.

EU-dugnad mot arbeidslivskriminalitet

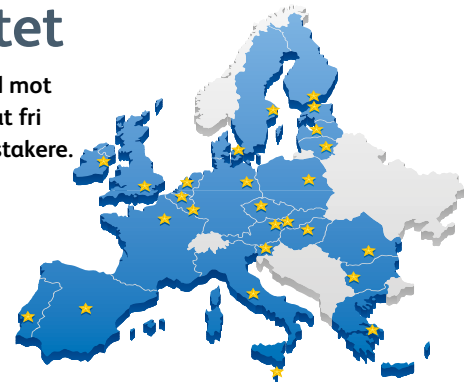

Statsminister Erna Solberg.

Foto: Thomas Haugersveen Statsministerens kontor

Statsminister Erna Solberg vil ha et felleseuropeisk samarbeid mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Dette for å hindre at fri flyt av arbeidskraft ender i useriøsitet og utnytting av arbeidstakere.

Diskusjonen om arbeidslivspolitikkk går høyt i EU-systemet, ikke minst om utstasjoneringsdirektivet. Direktivet omfatter mer enn to millioner arbeidstakere som midlertidig sendes ut av hjemlandet for å utføre tjenester, og gjelder også Norge. @NTB

1 av 10 arbeidstakere fanget i fattigdom

«Ei lønn å leve av» er et kjent slagord. For mange europeere er dette fremdeles noe å strebe etter. En fersk rapport fra EUs utredningsbyrå Eurofound roper varsko.

Gruppen som ikke får tilstrekkelig inntekt gjennom sin jobbing kalles «arbeidende fattige», og stadig flere yrkesaktive i EU opplever at de synker ned i fattigdom. Rapporten viser at dette er et betydelig problem som må tas tak i av myndigheter og partene i arbeidslivet.

Kilde: *arbeidslivet.no*

Foreldrepermisjon er bra for økonomien

De nordiske landene står i fellesskap bak en paneldebatt om foreldrepermisjon. Foreldrepermisjon er ikke bare en rettighet, men økonomisk vekst er avhengig av optimal bruk av arbeidskraft.

Et rimelig omsorgstilbud for barn og betalt foreldrepermisjon gjør det mulig for begge foreldre å komme seg tilbake i arbeid. Den norske utenriksministeren sier likestilling spiller en viktig rolle i den økonomiske utviklingen i Norge.

Kilde: *FN*

Barnearbeid

En ny ILO-rapport viser at nesten 152 millioner barn, hvert tiende barn i verden, var offer for barnearbeid i 2016.

I perioden 2000 til 2016 sank antallet barnearbeidere med 94 millioner, men tempoet på reduksjonen av barnearbeid må kraftig opp hvis vi skal nå FNs bærekraftsmål på dette området, konkluderer ILO-rapporten om barnearbeid.

Kilde: *FN*

Utsendte arbeidstakers rettigheter

EU innfører lik lønn for likt arbeid på samme sted, og korter ned på den perioden utsendte arbeidstakere i EU-land må arbeide før de har krav på lokale arbeidsvilkår i vertslandet.

Arbeidsministerne i EUs medlemsland er enige om å endre Utsendingsdirektivet fra 1996.

Direktivet er tatt inn i EØS-avtalen, og en del av den norske arbeidsmiljøloven med forskrifter.

Kilde: *regjeringen.no*

Strekningen E18 Langangen – Grimstad er et av utbyggingsområdene i Nye Veier, men der strekningen er delt opp i seks selvstendige prosjekter. Illustrasjon: Nye Veier.

Statens vegvesen: Endringer i kø

Uansett hva du mener om planlegging og drift av norske veier kommer du ikke unna følgende: Vi står midt oppe i store endringer, som påvirker bilister, politikere og ikke minst ansatte og deres tillitsvalgte.

Av: Tellef Øgrim

Overføring av oppgaver til fylkene fra Statens vegvesen og omlegging av trafikkstasjonene utgjør til sammen forandringer som forandrer mange ansattes hverdag.

Nye Veier

Ambisjonene som ligger bak er like mange som diskusjonene som pågår, i offentlighet eller i lukkede rom. Blir det virkelig billigere, sikrere, raskere, mer effektivt og bedre kvalitet?

Oppstarten av Nye Veier AS er den omleggingen som har kommet lengst. Fjerde mai 2015 ble det statlige eide aksjeselskapet stiftet.

1. januar 2016 overtok Nye Veier ansvaret for utbygging og drift av flere motorveier fra Statens vegvesen.

Selskapets oppgaver omfatter å planlegge, bygge, drifte og vedlikeholde viktige

hovedveier. Nye Veier skal, i følge selskapet selv, være en slank og effektiv byggherre-organisasjon, med et mål om å sikre helhetlig og kostnadseffektiv utbygging og drift av trafikksikre hovedveier.

En skeptisk fagbevegelse

I første omgang har Nye Veier ansvar for å bygge ut Europavei 39 mellom Kristiansand og Ålgård, Europavei 18 og Europavei 6 i Trøndelag og Mjøsregionen.

Regjeringens mål var å etablere et selskap som kunne bygge nye motorveier raskere og mer effektivt enn det de Statens vegvesen er i stand til. En analyse Nye Veier AS selv bestilte fra konsultantselskapet McKinsey konkluderte med at det koster nesten dobbelt så mye å bygge nye motorveier i Norge som i Sverige.

Fra den motsatte politiske siden har De Facto, et forskningssenter for deler av

fagbevegelsen, gått kraftig ut mot de borgerlige partienes satsing på nettopp Nye Veier AS.

Protestene har ikke ført frem og samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen fortsetter med prosessen, der han hevder at Nye Veier AS vil gi en unik mulighet til «å tenke både langsiktig og helhetlig når det kommer til utbygging av motorveier».

Ikke mye handlingsrom

Som kjent var opprettelsen av Nye Veier politisk styrt. Men de sentrale tillitsvalgte i Vegvesenet ble involvert. Det betyr ikke at de kunne gjøre noe særlig fra eller til i prosessen.

– I hele den prosessen var vi sentrale tillitsvalgte involvert. Vi prøvde å gjøre det beste ut av situasjonen, men i realiteten var det en sak vi ikke fikk gjort noe særlig med, sier Jannike Hanssen, leder for fagforeningen Parat i Statens vegvesen.

Hun viser til E18-utbyggingen på strekningen Arendal-Grimstad der nesten alle som var i prosjektet i Statens vegvesen ble overført til det nye selskapet i og med at etableringen av Nye Veier AS ble vurdert til å være virksomhetsoverdragelse, ifølge lovverket.

– Vi fikk landet gode avtaler for de som ble overført med både permisjonsavtaler og pensjonsavtaler. Noen av de som ble overført har kommet tilbake til Statens vegvesen, men mange har valgt å bli, sier Hanssen.

Trafikkstasjoner i endring

Vegvesenet har et pågående prosjekt kalt TK-Tjenestestruktur. TK står for trafikant og kjøretøy. Prosjektet omfatter både trafikkstasjonene og kundeservicesenteret i Vegvesenet i tillegg til funksjoner som utekontroll, i form av kontroll av kjøretøy langs veien.

Prosjektet omfatter også tilsyn, som handler om oppfølging av bilforhandlere, trafikkskoler og verksteder.

– Der ser vi blant annet på hvordan vi ville ha bygget opp Statens vegvesen i dag hvis vi skulle ha begynt helt på nytt, uten trafikkstasjoner? Derfor tror jeg ryktet har oppstått om at vi vil fjerne alle trafikkstasjonene. De kommer nok ikke til å forsvinne helt, men noen blir nok borte, sier Hanssen.

Dagens Vegvesen - en kompetansepool

Statens vegvesen er organisert med ett Vegdirektorat samt fem regioner med en veiavdeling i hvert fylke i tillegg til fagavdelinger på regionveikontoret.

Både veiavdelingen og avdelingene på regionveikontoret stiller sin organisasjon og fagkompetanse til disposisjon for den enkelte fylkeskommune i deres arbeid med utredning, planlegging, utvikling av kontraktssmaler, bygging, drift, vedlikehold og forvaltning av fylkesvei. Fylkeskommunene leder arbeidet med fylkesveisaker, som prioritering av tiltak, bevilgning av midler til fylkesveiene, tilsvarende det staten gjør på riksveiene.

Regionveisjefen rapporterer i fylkesveisaker til fylkeskommunen. For å løse mer kompliserte oppgaver innenfor eksempelvis tunnel, større bruprosjekter eller rassikring på en fylkesvei, kan regionveisjefen i den enkelte region trekke på spesialiserte kompetansemiljøer i andre veiregioner eller i Vegdirektoratet for å løse oppgaven i den enkelte fylkeskommune.

Statens vegvesen (Vegdirektoratet og regionene) utgjør med andre ord en samlet kompetansepool for den enkelte fylkeskommune. Regionveikontorets arbeid for den enkelte fylkeskommune er regulert gjennom avtaler (flerårig rammeavtale og årlig leveranseavtale) mellom fylkeskommunen og regionveisjefen.

Slik som Statens vegvesen har organisert sin virksomhet er det ingen faste organisatoriske enheter som bare utfører fylkeskommunale oppgaver. Videre får Statens vegvesen finansiert store

deler av utgiftene til veiadministrasjon over statsbudsjettet, slik at det for disse oppgavene ikke skilles mellom fylkeskommunale og statlige oppgaver i regnskapet. Det er ikke hele avdelinger som en kan peke på som skal overføres, men deler av oppgavene i en eller flere avdelinger

Skiller ut ansvar

På forsommeren i år behandlet Stortinget Regionreformen, som vil redusere antall norske fylker fra 19 til 11, inkludert Oslo. En rekke vedtak fulgte:

I forlengelsen av reformen ble det vedtatt en storstilt overføring av oppgaver fra statlig nivå til fylkene. Sykehus, barnevern, Innovasjon Norge, Forskningsrådet og viltforvaltning ble berørt.

I tillegg fattet Stortinget et vedtak som kan få stor betydning for drift av veier, og ikke minst for dem som jobber i veisektoren. >>

Samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen. Foto: Samferdselsdepartementet

Jannike Hanssen, leder for fagforeningen Parat i Statens vegvesen. Foto: Ned Alley.

Vedtaket lød: «Stortinget ber regjeringen sørge for at regional veiadministrasjon, som har ansvar for planlegging og drift av fylkesveiene, overføres fra Statens vegvesen til regionalt folkevalgt nivå».

Nå arbeider Samferdselsdepartementet med et mandat som (trekk gjerne pusten her) vil gi Vegdirektoratet i oppdrag å utrede spørsmål om å overføre veiadministrasjonen som Vegvesenet utfører til fylkene etter veiloven.

Det er vel å merke ikke snakk om at regjeringen sender en melding til direktoratet med ordre om å overføre ansvaret, men en oppskrift på hvordan en slik prosess skal utredes.

Derfor er det for tidlig å si noe om hvordan en slik overføring i praksis vil arte seg, hvem som eventuelt må skifte arbeidssted, hva det kan bety for planlegging og drift av fylkesveiene og en lang rekke andre spørsmål.

”Vi er alltid positive til effektivisering av offentlig forvaltning. Men i dette tilfelle føler vi at dette er en pulverisering av etaten vår.

Jannike Hanssen, leder for fagforeningen Parat i Statens vegvesen.

Det eneste vi kan driste oss til å slå fast er at omleggingen blir stor, og viktig. Det bekreftes av de tillitsvalgte.

– Dette er veldig viktig. For dette kommer til å berøre alle som jobber i Statens vegvesen, og med nesten 700 medlemmer totalt i Parat Statens vegvesen, så vil dette berøre mange av våre medlemmer, sier Hanssen.

– Hvor stor del av Vegvesenets virksomhet er i dag knyttet til den virksomheten som blir berørt?

– Dette er et veldig vanskelig spørsmål å svare på. For en person som for eksempel jobber på veiavdelingen jobber ikke 100 prosent med fylkesveier. Vedkommende

jobber også for eksempel med riksveinettet, sier Hanssen.

Hvorfor forandre på noe som fungerer?

Regionreformen har som mål å gi en rekke positive effekter, ikke minst å effektivisere offentlig forvaltning. Hanssen er positiv til effektivisering, men advarer likevel mot å reparere noe som allerede virker.

– Vi er alltid positive til effektivisering av offentlig forvaltning. Men i dette tilfelle føler vi at dette er en pulverisering av etaten vår. Vi har i mange år stått for planlegging og drift av fylkesvegene og har hatt et godt samarbeid med fylkene ute, så hvorfor endre på dette når ting fungerer, spør Hanssen.

– Kommer det til å forsvinne arbeidsplasser i Statens vegvesen?

– Det sier seg selv at det kommer til å forsvinne folk fra Statens vegvesen. Vi jobber ennå med å utrede om det kan dreie seg om en virksomhetsoverdragelse eller ikke, sier den Parat-tillitsvalgte.

Hanssen sier at dersom denne overføringen av ansvar ikke skulle bli vurdert som en virksomhetsoverdragelse i juridisk forstand, så kan det nesten se ut som ansatte i Statens vegvesen må søke på «sin egen jobb» i fylkene.

– Det dreier seg ikke bare om de ansatte som jobber på veiavdelingene, men vi har ansatte i flere avdelinger som også jobber med fylkesveiene, sier hun.

– Men det vil vel i så fall kanskje kompenseres av at behovet for den samme kompetansen vil øke i fylkeskommunene?

– Kompetansen vil øke i fylkeskommunen og kanskje forsvinne fra Statens vegvesen, sier Hanssen.

– Jeg forstår at det er for tidlig å si konkret hvordan dette vil arte seg, men vet vi hvilke funksjoner som skal overføres? I stortingsvedtaket heter det jo at «regional veiadministrasjon, som har ansvar for planlegging og drift av fylkesveiene, overføres fra Statens vegvesen». Gir dette en indikasjon på hva som skal overføres og ikke?

– Situasjonen vil ofte være slik at ansatte både har statlige og fylkeskommunale arbeidsoppgaver, oppgavene vil kunne flyte over i hverandre, og mengden oppgaver for den ene eller den andre vei-eier vil kunne variere sterkt over tid. Så det er noe uklart, hva og hvilke funksjoner som skal overføres.

– Hvordan oppfatter du stemningen og holdningene ute blant medlemmene til det som skal skje?

– Holdningen er nok slik at dette er ting de ikke får gjort noe med i og med at det er politisk styrt, men de er bekymret for arbeidsplassene sine. Stemningen er nok også litt avventende til vi får mer fakta på bordet, sier Hanssen.

– Hva gjør dere med saken?

– Vi som er tillitsvalgte på sentralt nivå har møter med ledelsen cirka en gang i måneden, i tillegg til at dette står fast på agendaen til alle hovedavtalemøtene. Ute i regionene driver de nå med kartlegging av ressursene vi bruker på fylkesveiene, sier hun.

Hanssen sier at de tillitsvalgte blir løpende informert om fremdriften i prosessen av ledelsen i Statens Vegvesen.

Få hjelp til tannlegeregningen

**Hull i tennene?
Sprukne fyllinger?
Rotfylling?**

Nå kan du få dekket utgifter til tannbehandling. Som YS-medlem får du tannhelseforsikring til en svært god pris.

Sjekk hva du betaler i måneden:

- 18–29 år: 47 kroner
- 30–49 år: 106 kroner
- 50–69 år: 170 kroner

**Ny
medlems-
fordel!**

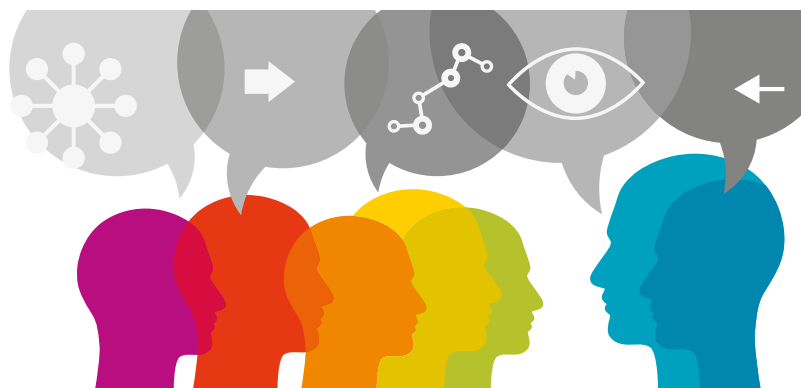
**Les mer og kjøp YS Tannhelseforsikring
på norsktannhelseforsikring.no/ys**

parat

Norsk
Tannhelseforsikring

Kurskalender for 2018

Grunnoplæringen Trinn1-kurs og Trinn2-kurs avholdes regionalt, for å bli kjent og bygge nettverk med andre i din region. Trinn3-kurs avholdes på østlandsområdet og følger avtaleverket, kursene er tilpasset de ulike sektorene (privat, stat, kommune og Spekter). Vi har videre delt opp Trinn3-kursene i følgende sektorer: Statlig sektor, privat sektor og Spekter (1-9) og KS, Virke-Huk og Spekter helse. Er du usikker på hvilken sektor du tilhører kan du gå inn på parat.com og finne dette på «Min side», der du finner din egen tariffavtale.

Fordypningskursene er tilrettelagt for at tillitsvalgte skal få økt kompetanse innenfor de områdene som er viktige i vervet som tillitsvalgt på arbeidsplassen. De aller fleste fordypningskursene krever gjennomført grunnopplæring i Parat, eller tilsvarende forkunnskaper.

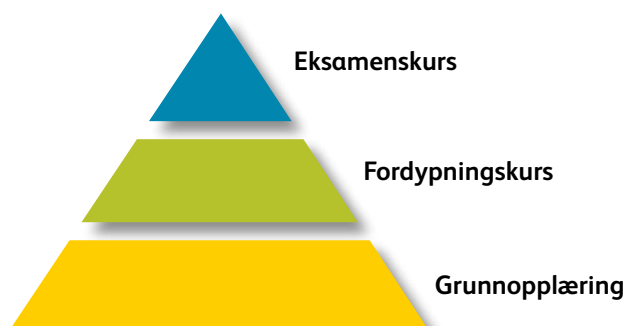
Høgskolekursene arrangerer vi i samarbeid med Høgskolen i Sørøst-Norge. Tillitsvalgte kan ta ett høgskolekurs hvert kalenderår. Våren 2018 arrangeres «Grunnleggende arbeidsrett» og høsten 2018 arrangeres «Samfunnsfag», med vekt på politikk og flerkulturelle samfunn.

Forelesninger på nett

Webinar er forelesninger på nett, med direkte overført bilde og lyd, i tillegg er det lagt til rette for chat, der du fortløpende kan stille spørsmål og få svar. Foreløpig er webinar, eller nettmøter i utprøvningsfasen her i Parat, men dette vil det blir mer av i 2018.

Kurspyramiden for tillitsvalgte i Parat

Kurs og konferanser for tillitsvalgte 2018

Januar

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

- 15.–17. januar Presentasjonsteknikk og kommunikasjon, Sanner
- 22.–24. januar Trinn3-kurs stat, Sanner
- 22.–24. januar Trinn3-kurs privat og Spekter (1-9), Sanner
- 22.–25. januar Grunnleggende arbeidsrett 15. studiepoeng 1. samling, Scandic Oslo City

Februar

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
29	30	31	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	1	2	3	4

- 5.–7. februar Trinn2-kurs Øst og Sør (tilpasset KS), Quality grand hotel, Kongsberg
- 5.–7. februar Kurs i forhandlingsteknikk privat sektor og spekter, Sanner
- 12. februar Paratkonferansen, Scandic Oslo airport
- 13. februar Tariffkonferansen, Scandic Oslo airport
- 14.–16. februar Forhandlingsteknikk og lokale forhandlinger KS/Virke-Huk og Spekter helse, Olavsgaard
- 26.–28. februar Presentasjonsteknikk og kommunikasjon, Sanner

Mars

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
26	27	28	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	1

- 5.–7. mars Økonomiforståelse og lokale forhandlinger i privat sektor og spekter, Scandic Oslo Airport
- 12.–14. mars Forhandlingsteknikk stat, Scandic Oslo Airport
- 13.–15. mars Trinn2-kurs Midt og Nord, Scandic Ishavshotel
- 13.–15. mars Trinn2-kurs Vest, Quality hotel Edvard Grieg
- 20.–23. mars Grunnleggende arbeidsrett 15. studiepoeng 2. samling, Scandic Oslo City

April

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
26	27	28	29	30	31	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	1	2	3	4	5	6

- 17.–18. april Styrearbeid, Olavsgaard
- 23.–25. april Konfliktbehandling, kommunikasjon og juss., Scandic Oslo Airport
- 24.–26. april Trinn2-kurs Øst og sør, Quality Hotell Klubben

Mai

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
30	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	1	2	3

- 23.–25. mai Trinn3-kurs privat og spekter (1-9), Sanner

Juni

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
28	29	30	31	1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	1

- 4.–5. juni ParatStat konferansen, Radisson Blu, Gardermoen

Kurs og konferanser for tillitsvalgte 2018

Juli

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
25	26	27	28	29	30	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31	1	2	3	4	5

August

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
30	31	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	1	2

■ 29.–31. august

Trinn2-kurs Øst og Sør, Olavsgaard

■ 30. august

Lokale forhandlinger for funksjonærer i NHO og Virke, Parats lokaler

September

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
27	28	29	30	31	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

■ 3. september

Tilsettingsråd stat, Park Inn

■ 5.–6. september

Regionmøte Vest, Bergen

■ 10.–11. september

Regionmøte Øst

■ 12.–13. september

Regionmøte Midt

■ 17.–19. september

Trinn3-kurs stat, Olavsgaard

■ 17.–20. september

Samfunnsfag – med vekt på politikk og flerkulturelle samfunn, Scandic Oslo City

■ 20.–21. september

Regionmøte Nord

■ 26.–27. september

Regionmøte Sør

Oktober

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

■ 15.–17. oktober

Trinn2-kurs Øst og Sør (tilpasset KS), Kongsberg

■ 16.–18. oktober

Trinn2-kurs Vest, Quality Hotel Edvard Grieg

■ 17.–18. oktober

Arbeidsgivers styringsrett, omstilling, permittering og nedbemanning - privat, Olavsgaard

■ 22.–23. oktober

Retorikk, Olavsgaard

■ 23.–25. oktober

Trinn2-kurs midt og Nord, Quality hotel Augustin

November

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
29	30	31	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	1	2

■ 1.–2. november

Arbeidsgivers styringsrett, omstilling og nedbemanning, Olavsgaard

■ 5.–7. november

konflikthåndtering - kommunikasjon og juss., Olavsgaard

■ 14.–15. november

Parat Landsmøte 2018, Radisson Blue, Bergen

■ 20.–22. november

Trinn2-kurs Øst og Sør, Quality grand hotel, Kongsberg

■ 20.–22. november

Trinn3-kurs KS, Virke-Huk, spekter helse, Olavsgaard

■ 26.–27. november

Retorikk, Olavsgaard

■ 28.–30. november

Trinn3-kurs Privat og spekter (1-9), Sanner

■ 28.–30. november

Trinn3-kurs stat, Sanner

Desember

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
26	27	28	29	30	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31	1	2	3	4	5	6

■ 3.–4. desember

Arbeidstid, Olavsgaard

■ Høgskolekurs

■ Fordypningskurs

■ Grunnpoplæring

■ Konferanser

Øvrig kurs informasjon

Arrangementer i regionene

Regionene arrangerer Trinn1-kurs og konferanser for tillitsvalgte. For medlemmene tilbyr regionskontoret faglige temadager og aktiviteter av sosial karakter. Har du spørsmål om dette, kan du kontakte ditt regionskontor.

For mer informasjon om Parats kurs, konferanser, temadager og andre aktiviteter, finner du dette på parat.com, se «kurs og utdanning».

Reiser og overnatting

Parat ønsker å bruke opplæringsmidlene til gode kurs med mye læring på anerkjente hotell. For at flest mulig deltakere skal rekke fram samme dag, starter derfor de fleste kursene klokken 11.00. Ved å unngå overnatting dagen før kursstart og unødige bilgodtgjørelse, vil flere få anledning til å delta på kurs. Reisen må foregå på rimeligste måte og vi henviser til Parats reiseregulativ på Parats hjemmesider.

Parat har i de siste årene dessverre hatt mange ubenyttede hotellrom, uten at deltagerne har gitt beskjed eller meldt avbud. Dette hindrer at personer på venteliste får plass. Deltakere som uteblir fra et arrangement med bestilt overnatting, uten å varsle Parat, vil derfor i 2018 få tilsendt en regning på 1000 kroner pr. natt.

For Parat-kurs som blir avholdt på Sanner hotell, anbefaler vi deltakere fra Oslo å ta tog til Gran stasjon (på Gjøvikbanen). For deltakere som kommer fra Gardermoen, settes det opp en felles taxi fra flyplassen, bestilt av Parats kursadministrasjon. Det er viktig at deltakere på disse kursene gir tilbakemelding på om man skal være med eller ikke innen fristen som er oppgitt. Ved forsinkelser, må kursdeltager ta kontakt med kursansvarlig. Man må ikke benytte taxi alene uten godkjenning fra Gardermoen til Sanner.

Målgruppen på kursene er tillitsvalgte i Parat. Vi sender ut kursinvitasjon elleve uker før kursstart til tillitsvalgte som er i målgruppen for kurset. Deltakere på kurs blir valgt ut i fra verv, og hovedtillitsvalgte vil bli prioritert. For at du skal bli prioritert som kursdeltaker er det viktig at informasjonen på «Min side» til enhver tid er oppdatert.

For å kunne komme inn på «Min side» og melde deg på kurs, må du ha medlemsnummer og passord. Der står det også hvilke kurs og konferanser du har deltatt på tidligere og hvilke du har fått plass på. Har du spørsmål, ta kontakt med medlem@parat.com.

Har du spørsmål til kursene, kontakt:

kurs@parat.com, eller ring sentralbord på telefon: 21 01 36 00.

Du kan også kontakte kursadministrasjon i Parat direkte:

- Hege Thorud,
e-post: hege.thorud@parat.com, telefon: 924 49 819
- Monica Bjørlo,
e-post: monica.johansen.bjorlo@parat.com, telefon: 930 40 952
- Bente Trøen,
e-post: bente.troen@parat.com, telefon: 909 72 832

Parat-medlem Jan Erik Aasen er skadedyrbekjemper i ABS Skadedyrkontroll. Foto: Vetle Daler.

Dyrekjær skadedyrbekjemper

Hjemme har han en blind katt med diabetes. På jobben tar han livet av småkryp. Møt skadedyrbekjemper og Parat-medlem Jan Erik Aasen en dag han jakter skadedyr i en enebolig på Nesbru i Asker utenfor Oslo.

Av: Vetle Daler

En kunde har ringt og klaget på at det kravler i taket på soverommet. Da rykker Jan Erik Aasen (48) ut. Han er skadedyrbekjemper i ABS Skadedyrkontroll, og er ukentlig på oppdrag hos kunder i Oslo-området.

Giftig møte

Denne høstfredagen tar han runden rundt huset på Nesbru og sjekker boksene med gift han har satt ut tidligere.

– Boksene er til for å få ned bestanden, det er ikke løsningen. Løsningen er å finne ut

hvor de kommer seg inn i huset, og tette sprekkene, sier han.

Han bytter ut giftblokkene som mus og rotter har forsynt seg av, og flytter noen av boksene til andre steder på eiendommen

Jan Erik Aasen sjekker boksene med gift han har satt ut tidligere. Foto: Vetle Daler.

ABS Skadedyrkontroll

15 ansatte som opererer i Oslo og resten av Sør- og Østlandet.

- Betjener bedrifter, institusjoner, næringsmiddelbedrifter, hoteller, restauranter og kafeer, dagligvareforretninger og private hjem.
- Jobber med bekjempelse og forebygging av insekter, rotter, mus og lagervareinsekter, duekontroll og hygienekontroll av næringsmiddelbedrifter

Aasen bytter ut giftblokkene som mus og rotter har forsynt seg av. Foto: Vetle Daler.

før turen går inn i huset. Blant stedene som sjekkes er under kjøkkenbenken, hvor gnagere ofte dukker opp for å lete etter mat.

– Ingen spor her, men det har hendt at jeg har funnet musereir under kjøkkenbenker, sier Aasen.

Kurs og eksamen

For å bli godkjent skadedyrbekjemper må det kurs og eksamen til, i regi av Folkehelseinstituttet.

– Her må man blant annet være i stand til å gjenkjenne 20 ulike skadedyr, sier Aasen.

Blant dyrene en skadedyrbekjemper må ha kompetanse på er maur, biller, veggedyr, flått, veps, humle, bier, fluer, kakerlakker og forskjellige gnagere som rotter og ulike typer mus.

Jobben som skadedyrbekjemper er sesongbetont.

– Vi er ute på oppdrag hele året, men det er ekstra mye på høsten, særlig når det begynner å bli kaldt og snøen kommer. Da søker gnagerne inn, sier Aasen.

Han forteller historien om kunden som hadde et lager med proteinpulver i kjelleren.

– En rotte hadde kommet seg inn og forsynt seg av pulveret. Den var så stor til slutt at den ikke kom seg ut. Det var en ordentlig sværinger, ler Aasen.

1. Blant stedene som sjekkes er under kjøkkenbenken, hvor gnagere ofte dukker opp for å lete etter mat. Foto: Vetle Daler.

2. Det bender han finner musereir under kjøkkenbenker. Foto: Vetle Daler.

3. Aasen har ansvaret for nettbutikken, der firmaet selger «gjør det selv»-produkter for skadedyrbekjempelse. Foto: Vetle Daler.

Humant og effektivt

Til tross for at jobben hans er å utrydde uønskede småkryp, er Aasen glad i dyr. – Jeg er veldig dyrekjær, og er opptatt av avlaving skal gjøres så humant og effektivt som mulig. De er jo levende vesener. Rotter og mus er faktisk også beskyttet av dyrevelferdsloven, sier han.

Hjemme på Vøyenenga i Bærum har han en katt som er blind på det ene øyet, og som i tillegg har diabetes.

– Jeg har vært mye hos veterinæren med katta, og da er det greit å ha en jobb der jeg har frihet under ansvar. Jeg styrer det meste av tiden min selv, sier Aasen.

I tillegg til å bekjempe skadedyr «i felten», bestyrer han nemlig ABS' egen nettbutikk.

– Opprinnelig er jeg utdannet bilmekaniker, men har mange års bakgrunn fra lager, logistikk og innkjøp. Derfor var det naturlig at jeg fikk ansvaret for nettbutikken, hvor vi selger «gjør det selv»-produkter for skadedyrbekjempelse. Vi startet nettbutikken for halvannet år siden og omsetter allerede for seks millioner kroner, så her er det et stort marked, sier Aasen.

Vepsejobber

Aasen trives godt med å drive nettbutikken, men setter også pris på uteoppdragene. Og noen jobber er morsommere enn andre.

– Vepsejobber synes jeg er ganske artig, der er det mye rart. Ofte tør ikke kundene å fjerne vepsebol selv, spesielt de som er

redde for allergiske reaksjoner ved stikk. Så da er det bare å utstyre seg med drakt og ansiktsbeskyttelse og sette i gang. Jeg har vært forskånet fra å få vepsestikk på jobb, men en kollega fikk veps innunder drakta, humrer han.

– Visste du forresten at det er en myte at vepsen bare stikker en gang?

Bier, derimot, stikker bare en gang. I disse tider hvor bie-bestanden synker, er Aasen og kollegaene hans forsiktig med å drepe bier.

– Vi prøver heller å flytte dem, men i noen tilfeller, der de er en stor plage, må man drepe dem. Vi prøver alltid å overtale kunden til å finne andre løsninger først, sier han.

Jan Erik Aasen sier det i løpet av få år har vært en økning av kakerlakker og veggedyr på 700 prosent i Norge. Foto: Vetle Daler.

Veggdyr øker

De siste årene har antallet «eksotiske» skadedyr som kakerlakker og veggedyr økt i Norge.

Fra 2007 til 2016 har antall registrerte årlige veggdyrbekjempelser økt med nærmere 700 prosent. I 2007 ble det registrert 447 bekjempelser av veggedyr i Norge. Ni år senere, i 2016, ble det notert 3034 tilfeller. Rundt 30 prosent gjelder overnattingssteder, ifølge Folkehelseinstituttet.

– Får du veggedyr, må alt ut, klær, tekstiler og møbler. Møblene plasserer vi på frysela-ger i noen dager. Mange kaster faktisk sen-ge sine etter veggdyrangrep, sier Aasen.

Når du er på reise bør du ifølge Aasen sette kofferten i badekaret, og skifte klær på badet.

– Ikke la klær ligge og slenge på hotell-rommet. Du kan også vippe opp senga og lyse med lommelykt for å se etter svarte flekker. Finner du slike flekker, er det trolig avføring fra veggedyr. Når du kommer hjem, bør du pakke ut utendørs og fryse ned klærne du har hatt med deg før du vasker dem. Det er litt styr, men får du veggedyr inn, kan jeg love deg at det blir mer styr, og det kan bli dyrt. Enkle forholdsregler kan spare deg for mye, sier han.

Ta forholdsregler

Skadedyrbekjemperen har også flere tips for hvordan du kan unngå de mer «tradi-sjonelle» skadedyrene.

– Ikke mat fugler for nær huset. Driver du med kompost, bruk en lukket kompost-

binge og hold vegetasjon unna huset, råder han.

Du kan også ifølge Aasen ta en runde rundt huset med speil eller selfiekamera, se under panelet etter sprekker der gnagere kan komme seg inn.

– La heller ikke vedstabler og lignende stå inntil husvegger. Når det gjelder maur, bør du ikke ha jord inntil veggen. Du bør også fjerne gamle stubber og råtne trær i nærheten, sier Aasen.

Parat
informerer

Arbeidstid for fremtiden

Parats hovedstyre har tidligere vedtatt at flaggsaken for 2018 skal være «Arbeidstid for fremtiden», noe som gjør at dette temaet vil synliggjøres i mye av arbeidet som skal gjøres i tiden fremover.

Noe av det organisasjonen vil sette søkelys på er positive og negative konsekvenser, i endret arbeidstid, som følge av den teknologiske utviklingen. I dette ligger også synliggjøring av hvilke positive og negative konsekvenser økt fleksibilitet i arbeidslivet har for forholdet mellom arbeidstid og fritid.

Seier over NHO

Parats medlemmer i Agility Subsea Fabrication i Tønsberg får tariffavtale etter en tvist mellom Parat og NHO. Parat-medlemmene blir omfattet av Verkstedoverenskomsten.

Selskapet legger ned driften i Skien og flytter ansatte til verftet i Tønsberg. NHO ønsket å vente til denne sammenslåingen var gjennomført før de ansatte kunne få tariffavtale, men Parat var av en annen mening.

– Kollektive forhandlinger er en forutsetning for at det organiserte arbeidsliv skal fungere. Det er gjennom tariffavtalen de tillitsvalgte får forhandlingsrett på vegne av medlemmene og rett til informasjon og drøftelser med arbeidsgiver, sier Parats forhandlingssjef Turid Svendsen.

Turid Svendsen. Foto: Vetle Daler.

Vikar i juridisk avdeling

Maren Hestenes Merli er advokat og ansatt i et tre måneders vikariat i Parats juridiske avdeling. Hun har jobbet i advokatfirmaet Grette, der hun fikk advokatbevilling i februar 2017. I Grette har Hestenes Merli jobbet med arbeidsrett og vil fortsette i 20 prosent stilling der, mens hun vikarierer de resterende 80 prosent i Parat.

Foto: Advokatfirmaet Grette.

Ny rådgiver i Tromsø

Siren Somby er ansatt som rådgiver på Parats regionkontor i Tromsø fra januar 2018. Hun har en master i innovasjon, organisasjon og ledelse fra Norges Fiskerihøgskole og har tidligere jobbet i NHO. I NHO jobbet Somby med kurs i arbeidsrett, varsling, HMS, medietrening og coaching.

Foto: Privat

Ny rådgiver i Oslo

Truls O. Bjørhei er ansatt som rådgiver på Parats regionkontor i Oslo fra januar 2018.

Han er utdannet jurist (cand.jur)

har jobbet i NAV. Bjørhei er tidligere vært tillitsvalgt AVYO og vil særlig jobbe med statsansatte og medlemmer i kommunal sektor.

Foto: Privat.

Vikar på regionkontoret i Oslo

Nathalie Gullager er ansatt i et vikariat i Parats regionkontor i Oslo fra februar 2018. Hun har en bachelor i jus og en mastergrad i menneskerettigheter og multikultur. Gullager har jobbet administrativt i Norwegian og som frivillig i Røde Kors og Amnesty. Hun har tidligere vært tillitsvalgt i forbindelse med studiene.

Foto: Privat.

Parats medlemsfordeler

Du kan spare mye ved å bruke Parats medlemsfordeler og nyte godt av noen av markedets beste forsikringer. Vi har også gode låne- og spareavtaler.

Som medlem får du direkte tilgang til en rekke advokater med spesialkompetanse, der arbeidsrettslig bistand er gratis. Du kan i tillegg få en times gratis konsultasjon med advokat i privatrettslige saker. Rabatt på hotell, leiebil, drivstoff og strøm er andre fordeler du har tilgang til, se parat.com for detaljer og mer informasjon.

Parats regionutvalg (RU)

■ RU region Nord (Finnmark, Troms, Nordland):

Leder: Lars Raymond Holm, Luftfartstilsynet

E-post: Lrh@caa.no

Johanne Hagerupsen, Høgskolen i Harstad

E-post: johanne.hagerupsen@hih.no

Anne-Katrine Thomassen, Brønnøysundregisterne

E-post: akt@brreg.no

Tor-Fredrik Olsen, Finnmark Fylkeskommune

E-post: tor.fredrik.olsen@ffk.no

Åse Helen Andersen, Apotek 1 Hammerfest

E-post: aasehelande@hotmail.com

Terje Grytdal Roland, Nord-Troms Tingrett, UNG-representant

E-post: terje.grytdal.roland@domstol.no

■ RU region Midt (Nord- og Sør Trøndelag, Møre og Romsdal):

Leder, Jannike Hanssen, Statens vegvesen

E-post: Jannike.hanssen@vegvesen.no

Morten Mørch, NTNU

E-post: Morten.morch@ntnu.no

Siri Finseth, Helse Nord-Trøndelag

E-post: Sirs.finseth@helse-nordtrondelag.no

Grete Kambuås, Boots Apotek

E-post: gretkam@online.no

Marit Holstad Aarsæther, Høgskolen i Volda

E-post: maritaa@hivolda.no

Mona Nerland, Politiet i Molde, UNG-representant

E-post: mona.nerland@politiet.no

■ RU region Øst

(Østfold, Hedmark, Oppland, Oslo og Akershus):

Leder: Hilde Margrete Bjørklund - Cappelen Damm AS

E-post: hilde.bjorklund@cappelendamm.no

Bente Iren Tollefsen Moen - Statens Pensjonskasse

E-post: bente.iren.moen@spk.no

Stein Grindheim - SAS Ground Handling

E-post: stein.grindheim@sas.no

Ronny Kjønso - Asko Øst

E-post: ronny.kjonso@asko.no

Anja P. Ahlstrøm – NIBIO

E-post: Anja.Ahlstrom@nibio.no

Hans Andreas Bøhmer, Securitas i Oslo, UNG-representant

E-post: hanboh@gmail.com

■ RU region vest (Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane):

Leder: Rune Skaar, Bergen kommune

E-post: rune.skaar@bergen.kommune.no

Vidar Alfei, NAV Økonomitjeneste

E-post: vidar.alfei@nav.no

Hege Solbakken Sæbø, Stavanger Aftenblad AS

E-post: hege.solbakken.saebo@aftenbladet.no

Wibecke Søråas Onarheim, Gulating lagmannsrett

E-post: wibecke.soraas.onarheim@domstol.no

Gro Nondal Buvik, Sognekraft AS

E-post: gro.nondal.buvik@sognekraft.no

Erik Andreassen, Gate gourmet i Bergen, UNG-representant

E-post: eandreassen@gategourmet.com

■ RU region Sør (Aust- og Vest Agder, Telemark, Vestfold og Buskerud):

Leder: Ragnhild Negård – NAV

E-post: ragnhild.negard@nav.no

Nina Ødegård – Høgskolen i Buskerud og Vestfold

E-post: Nina.Odegard@hvb.no

Cecilie Holt, NAV

E-post: cecilie.holt@nav.no

John-Inge Nerland – Fylkesmannen i Buskerud

E-post: fmbujin@fylkesmannen.no

Anne Britt Skomedal, Vitusapotek Elefanten Kristiansand

E-post: annebritt1962@hotmail.com

Lahvry Helene Fürst Bright, UNG-representant

E-post: lahvry@hotmail.com

Spørsmål til juridisk og forhandlingsavdelingen i Parat

Vi som gir svar i denne utgaven av Parat er:

*Bjørn Are Sæther
Rådgiver*

*Anders B. Lindstrøm
Leder juridisks avd.
Advokat*

*Renate Messel Hegre
Forhandler*

*Thomas Lilloe,
Forhandler*

*Thore Eithun Helland
Advokat*

*Guro Løkken Bæro
Advokat*

Har du spørsmål til juristene eller til forhandlingsavdelingen, kan du sende spørsmålene til trygve.bergsland@parat.com. Vi hjelper deg som medlem med alle typer problemstillinger knyttet til arbeidsforhold og tolkning av avtaleverket. Du kan også ta kontakt med oss når det er behov for skriftlig og muntlig rådgivning i forbindelse med omorganisering, nedbemanningsprosesser, ferie, arbeidstidsordninger, trygdespørsmål og lignende.

For liten lønnsøkning

Vi har akkurat hatt lokale lønnsforhandlinger i kommunen hvor jeg jobber. Jeg er ikke fornøyd med det tillegget jeg fikk. Selv om jeg vet at vår tillitsvalgt gjør så godt hun kan i forhandlingene, vil ikke arbeidsgiver prioritere meg. Har du noen gode råd?

Wenche

Svar: Det vil alltid være slik at ikke alle får innfridd sine forventninger i lønnsforhandlingene. Pengene som skal fordeles er begrenset. I hovedtariffavtalen har vi bestemmelsen om lønnsamtale, der du kan be om en samtale med din nærmeste leder for å diskutere din lønnsutvikling. Her kan du også diskutere arbeidsgivers forventninger til din jobbutførelse og hva som skal til for å få

en bedre lønnsutvikling. Hvis du ønsker, kan du ha din nærmeste tillitsvalgt med i møtet og det skrives referat fra møtet dersom du ønsker det.

Bjørn Are

Oppsigelse og nye ansettelser

Jeg har vært ansatt i et transportfirma som i sommer måtte gå til oppsigelse av fem fordi vi mistet en stor kunde.

Oppsigelsesprosessen foregikk på en korrekt måte og arbeidsgiver fulgte ansiennitetsprinsippet og vi med kortest ansiennitet ble sagt opp. Nå er det snakk om at arbeidsgiver har avtale med en ny kunde, og at det er behov for å ansette tre av oss igjen. Spørsmålet mitt er om arbeidsgiver står fritt til å velge hvem av oss han vil ansette?

Kjell Morten

Svar: En arbeidstaker som er sagt opp på grunn av driftsinnskrenkning har fortrinnsrett ved nyansettelse. Fortrinnsretten gjelder i et år fra oppsigelsestidens utløp. Dersom det er flere som har rett til en stilling, plikter arbeidsgiver å følge de samme reglene for utvelgelse ved oppbemanningen som ved den forutgående nedbemanningen. Dette er beskrevet i arbeidsmiljølovens paragraf 14-2. Bestemmelsen innebærer at arbeidsgiver plikter å legge de samme utvelgelseskriteriene til grunn ved inntak som ved oppsigelsene. Dersom ansiennitetsprinsippet ble fulgt ved oppsigelsene, er arbeidsgiver som hovedregel forpliktet til å følge det samme prinsippet ved oppbemanningen. Dersom kompetansebehovet er et annet enn på oppsigelsestidspunktet, kan det imidlertid være saklig grunnlag for å fravike ansiennitetsprinsippet ved nyansettelse.

Anders

Omsorgspermisjon

Jeg har en gammel og syk mor på 93 år, som ved enkelte undersøkelser på sykehus trenger følge av pårørende. Er det noen bestemmelser som gir meg rett til fri for å følge henne når det er nødvendig?

Rigmor

Svar: Ja, i henhold til arbeidsmiljølovens bestemmelser har alle arbeidstakere rett til permisjon inntil ti dager hvert kalenderår for å gi nødvendig omsorg til foreldre,

ektefelle, samboer, eller registrert partner. Arbeidsmiljølovens bestemmelse regulerer kun rett til fri og ikke rett til fri med lønn. Dersom du er omfattet av en tariffavtale vil eventuelle rettigheter til velferdspermisjoner med lønn være regulert der. Alternativt kan også retningslinjer eller praktisering av velferdspermisjoner være beskrevet i bedriftens personalhåndbok.

Renate

Betaling for ubekvem arbeidstid

Jeg jobber en del ubekvem arbeidstid og får normalt utbetalt tillegg for dette. Nå krever arbeidsgiver at jeg skal avspasere ubekvem arbeidstid og at jeg ikke kan kreve å få utbetalt dette som lønn. Er dette riktig?

Turid

Svar: I henhold til arbeidsmiljølovens paragraf 10-6 (12) er det slått fast at tillegg for arbeidet overtid ikke kan avspaseres, men må utbetales som lønn. Det finnes ikke tilsvarende lovbestemmelse for ubekvems-tillegg eller skifttillegg. Svaret avhenger derfor av hva som er avtalt. Arbeidsgiver kan ikke uten skriftlig avtale pålegge avspasering av ubekvemstillegget, og du kan heller ikke kreve å avspasere med mindre det er avtalt. Slike avtaler kan bare inngås med den enkelte arbeidstaker.

Det vil si at en avtale mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte om at ubekvemstillegg skal avspaseres, ikke vil være gyldig. Oppsummert vil du altså ha krav på å få kompensasjonen for ubekvem arbeidstid utbetalt som lønn med mindre du har avtalt noe annet.

Thomas

Bytte av julegaver

Jeg bruker å få mye «ræl» til jul, og jeg begynner å bli lei av alt som fyller opp skuffer og skap. Det er også et styr å få skrotet på loppemarked hvert år. Hva kan jeg gjøre for å få byttet presangene til noe som jeg har glede og nytte av? Kan jeg kreve det av den butikken gaven er kjøpt?

Truls Reidar

Svar: Kanskje du bør ta en prat med slektningene dine og andre du får gaver fra. Fortell dem hva du ønsker deg. Du kan også be om at byttelapp legges ved. Etter kjøpsloven eller forbrukerkjøpsloven har du ikke krav på å få byttet varen, men mange butikker åpner for bytting i romjulen og ut på nyåret. Dette forutsetter som oftest at varen er som ny og i originalinnpakning. Noen gir penger tilbake, men de fleste butikker gir deg en «tilgodelapp» som du kan bruke på andre varer i samme butikk.

Thore

Ferie til gode når året er slutt

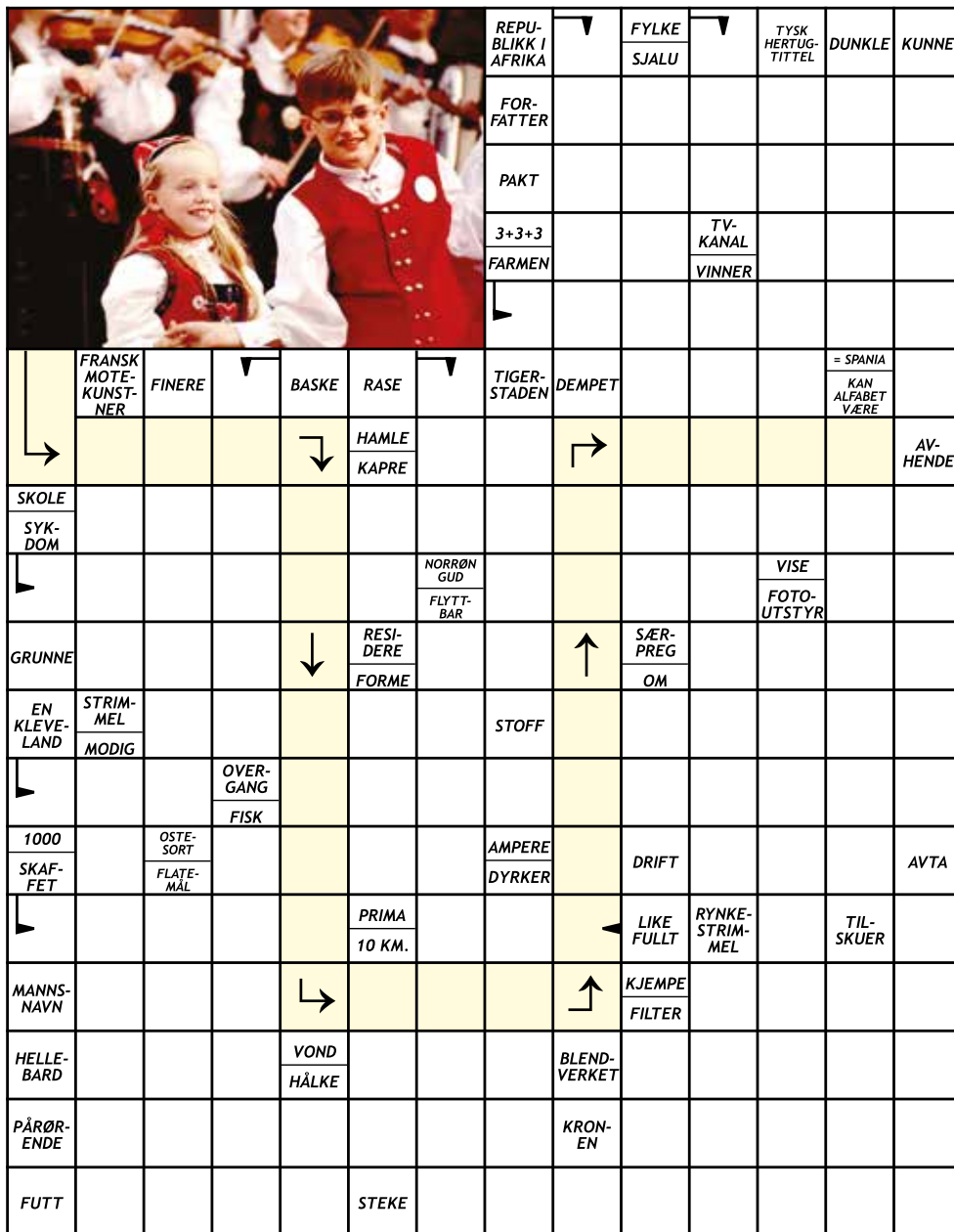
Jeg har ikke rukkit å ta ut all ferien min i år, hva gjør jeg?

Beate

Svar: Du må ta opp dette med arbeidsgiver. Utgangspunktet er at all ferie skal avvikles i ferieåret. Det er imidlertid adgang til å avtale overføring av ferie. Det er maks tolv dager ferie, av den lovbestemte ferien på 25 virkedager, som kan flyttes til året etter slik som beskrevet i ferielovens paragraf 7 (3).

Avtale om overføring av ferie må gjøres skriftlig. Dersom du har avtale om rett på «den femte ferieuka» kan denne også avtales overført i tillegg til de tolv dagene som beskrevet over. Det er ingen formkrav for avtale om overføring av denne ferien, men vi anbefaler skriftlig avtale av bevisshensyn. Dersom du ikke får lov å overføre ferie må du ta ut ferien i år. Arbeidsgiver har styringsrett på når den skal plasseres, men dere skal forsøke å bli enige først.

Guro

Løsningen på kryssordet i medlemsbladet Parat nummer. 4 – 2017 var: «**UTSIKT OVER LYSEFJORDEN**». Den heldige vinneren er: Beate Borge, Tromsø.
Frist for å sende inn løsning på neste kryssord er: 5. februar 2018.

Vi trekker én vinner hver gang.
Send løsningen til redaksjonen, enten som e-post til trygve.bergslund@parat.com eller ordinær post til: **Parat, Postboks 9029, Grønland, 0133 Oslo**

Husk å merke e-posten/konvolutten «**Kryssord 5/2017**». Husk også å skrive på ditt eget navn og adresse.

Premie: Elvang Latitude alpaka-pledd av 50 prosent alpakkauil, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

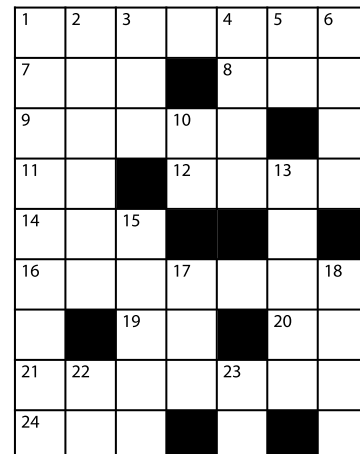

Løsning:

Navn:

Adresse:

MINI KRYSSORD

Vannrett

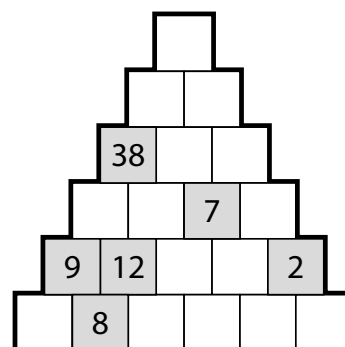
- Guttenavn
- Høytid
- Pikenavn
- Gass
- Raptus
- Karakter
- Rusmiddel
- Studio
- Folkerekke
- Fase
- Skjoldmø
- Rekker

Loddrett

- Bedrager
- Besøkende
- Jaktbytte
- Pikenavn
- Om
- Razzia
- Sportslig begivenhet
- Fiende
- Flatemål
- Rørlig
- Renomméet
- Er nødt til
- Tresort

TALL PYRAMIDEN

Alle feltene skal fylles med tall. Noen tall er fylt inn på forhånd, og dette utgjør summen av tallene i de to feltene under. Du må sette inn begge tallene i de to tilstøtende feltene for å finne tallet i feltet over, og motsatt, du finner tallet i et felt ved å trekke tallet i feltet ved siden av fra tallet i feltet over.

SUDOKU

9	2		5	4		6		
3	4		6				8	9
6			1	3		5		
		3	7					
		4		6	5	3		8
1	6		4		3	9	5	
4		9	8	7			3	
	3		9	1		7		4
	7		3			8		

Lett

© Bulls

	6			8		3	2	
8	7		6	5				1
				3			8	
5	2		7				6	
7	1			9				
			8			7	1	
					1		5	3
				2	9			
1	3	9						6

Middels

© Bulls

7			5	3		2		
		6	9					
		2			8			
4							8	
			8		7	5		
5			6			7		
							2	
2		3					9	7
9			7			4		8

Vanskelig

© Bulls

V	O	K	S	D	N	A	L	A	T	U	S	L	G	G
E	M	G	I	D	N	E	J	K	S	A	E	T	N	N
R	R	S	B	N	I	L	E	K	M	G	I	O	I	I
E	I	I	A	B	I	I	S	L	N	L	B	F	N	D
R	N	I	A	M	I	V	I	A	B	I	E	S	G	R
E	G	D	F	G	M	N	M	A	N	R	N	Ø	Y	A
I	N	T	L	I	G	E	K	T	M	I	T	R	B	K
R	I	E	E	S	J	E	N	A	E	G	S	P	S	N
R	N	I	M	L	L	K	T	S	N	N	E	O	T	I
A	G	Ø	O	E	S	E	O	G	N	G	N	L	F	F
B	T	S	V	R	I	S	K	I	L	E	S	V	I	L
E	A	E	K	N	E	G	Ø	L	M	A	K	F	R	N
N	R	S	N	N	T	N	S	U	E	K	S	R	D	K
E	E	N	N	I	R	E	R	D	N	U	E	B	A	N

Ordplunder

Bokstavene i ordet under har blandet seg litt. Kan du finne fram til riktig ord ved å plassere bokstavene i riktig rekkefølge i de hvite feltene?

Den grå teksten på siden gir deg noen hint. Skjul teksten om du ikke vil ha hjelp.

I T T V T A E I K

FYLL INN ORDET:

--	--	--	--	--	--	--	--

NOEN SMÅ HINT

- Ordet starter med bokstaven A
- Foretaksomhet
- Virketrang

SVAR: AKTIVITET

KRYSS OG TVERS

Finn alle ordene. Ordene kan stå vannrett, loddrett eller diagonalt, og kan ofte stå skrevet baklengs.

BARRIEREREV
BENTSEN
BEUNDRERINNE
DRIFTSBYGNING
FERMATE
FINKARDING
LIVSELIKSIR
OLJEMANGEL
OMRINGNING
SAMLINGSMØTE
SAMMENSNEKRA

SKJENDIG
SØRPOL
TILBAKELEVERE
UTALANDSK

PARATS TRENINGSSIDE MED HJERNETRIM

Sender du oss løsningen på alle oppgavene på denne siden, er du med i trekningen av en Elvang Latitude alpaka-pledd av 50 prosent alpakaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Frist for å sende inn løsningen er 5. februar 2018.

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten på e-post til trygve.bergslund@parat.com, eller ordinær post til: Parat, postboks 9029 Grønland, 0133 Oslo. Husk å merke e-posten/konvoluttene «Hjernetrim 5/2017». Vinneren av hjernetrim i 4/2017 er Patricia Patoka, Oslo.

Fordeling av ressurser

Parat er både gjennom YS og direkte, medlem av internasjonale organisasjoner som jobber for arbeidstakere innenfor ulike bransjer og sektorer der vi har medlemmer. Det er flere årsaker til at vi er medlem og betaler kontingent til disse.

Det viktigste er solidaritet og ansvaret vi har for å bidra til at også arbeidstakere i andre deler av verden kan forbedre sine arbeidsvilkår. En mer egoistisk årsak er at vi ved å bidra til så gode vilkår som mulig i andre land, kan motvirke press på vilkårene for arbeidstakere i Norge.

Nylig var jeg med i en YS delegasjon til verdenskongressen i Public Services International (PSI). Over 800 delegater fra hele verden møttes i Genève for å diskutere felles utfordringer og hva vi kan gjøre med disse. Hovedinntrykket fra denne kongressen er at utfordringene for offentlige ansatte og borgerne disse er satt til å hjelpe, er store mange steder i verden. Der Norge er en velferdsstat som bruker både skatteinntekter og inntekter fra naturressurser på velferd, er situasjonen en helt annen i mange andre land. Ikke bare er det lite skatteinntekter som går tilbake til befolkningen i form av offentlige tjenester, men de pengene som går til dette formålet handler ofte i lommene til noen få som følge av korrupsjon og annen økonomisk kriminalitet.

PSI kongressens hovedtema «Velg folk fremfor profit», er naturlig når vi vet at den nederste halvparten av verdens befolkning eier mindre enn én prosent av den totale rikdommen, mens den rikeste topp ti prosenten eier 89 prosent av alle globale eiendeler.

Brytes tallene enda mer ned fremkommer det at verdens 62 rikeste personer har mer penger enn halvparten av verdens befolkning. Tallenes tale er at de totale ressursene i verden er veldig ulikt fordelt, og det går hardest utover en stadig større andel av verdens befolkning som ikke engang får dekket helt grunnleggende behov.

Problemet er ikke at noen få klarer å skape store verdier, men at disse verdiene ikke blir beskattet på en måte som gjør det mulig å omfordele noe til fellesskapet. Utfordringen står høyt på dagsorden, og Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) er opptatt av å finne frem til løsninger som gir en bedre fordeling av rikdommen.

En løsning vil kreve internasjonale avtaler om skattelegging, noe som er vanskelig når mange land ønsker å være skatteparadiser for de store selskapene. Dette fordi det er lønnsomt både for selskapene og landene som har slike regler. Det er også nødvendig at store institusjoner våger å ta tak i problematikken. EU gjør det. Ikke bare skriver de ut store skatteregninger til de største aktørene som Apple, Amazon, Google og Facebook, men de bruker også domstolene til å forfølge land i Europa som har skatteregler som bryter med fellesskapets interesser.

Verdens utfordringer med å få en mer rettferdig fordeling av ressursene vil ikke løses med enkeltstående tiltak, men alt er bedre enn slik det er i dag. Det vil fortsatt være internasjonalt samarbeid og koordinert skattelovgivning som fører til løsninger. Internasjonal fagbevegelse, som Parat er en del av, spiller en rolle i å bidra til disse endringene.

Hans-Erik Skjæggerud
Hans-Erik Skjæggerud
Leder i Parat

Facebook: facebook.com/HansErikSkj/
Twitter: @Skjæggerud

Foto: Trygve Bergslund

Parat med egen kleskolleksjon

Parat har valgt ut et lite utvalg kvalitetsklær. Medlemmer og tillitsvalgte kan bestille klærne i parat.shop.idegroup.no og betaler kun vår innkjøpspris.

Parat betyr at vi alltid står klar, uansett når du trenger hjelp. Et enkelt norsk ord som er tydelig i sitt budskap og som har fått Språkrådets pris for nettopp dette.

Fargen er oransje, som gir varme og som signaliserer glede, bevegelse og nytelse. Oransje virker oppløftende og den jager triste tanker på dør. Oransje stimulerer også til aktivitet, nysgjerrighet og kreativitet.

Skalljakke for vår og sommer. Vind- og vannavvisende i dame og herrestørrelse
555 kroner *

Hettegenser i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
379 kroner *

T-shirt i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
149 kroner *

Liten sekk, 17 liter
185 kroner *

Kabinkoffert 37 liter
Lett og solid koffert med fire hjul
1370 kroner *

* Frakt kommer i tillegg.

Fastrenteinnskudd til 1,80 % rente

En fastrentekonto passer for deg som har minst 25 000 kroner, og kan binde pengene i 6 eller 12 måneder. Du får en god og forutsigbar avkastning.

Priser:

- Innskudd med binding i 6 måneder: 1,80 %
- Innskudd med binding i 12 måneder: 1,80 %

Prisene på Fastrenteinnskudd er nominelle renter gjeldende per 15.9.2017 og kan endres på kort varsel. Sjekk gjensidigebank.no for dagens priser og bestill fastrenteinnskudd i nettbanken. Dersom du ikke allerede er kunde, åpner du enkelt konto ved å bruke BankID.